

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

NECA FALK
DELAŠ LAHKO
KJERKOLI NA TEM
SVETU, DOM PA JE
SAMO EDEN.

Ljubljana

**PONOSNI SMO NA MLADE NARAVOSLOVCE, KI BLESTIJO NA MEDNARODNIH
TEKMOVANJIH, IN NA SRČNE OSKRBOVALCE, KI STAREJŠIM LEPŠAJO
DNEVE. POKUKALI SMO V KUHINJI ANE ROŠ IN V ZAKULISJE GLEDALIŠKEGA
FESTIVALA RUTA. NATO PA SI OBULI DRŠALKE IN Z NJIMI ZAPLESALI PO
POGAČARJEVEM TRGU, V TIVOLIJU IN ZALOGU.**

O ČEM PIŠEMO TOKRAT

Prenovljena frančiškanska knjižnica je raj za radovedne ljubitelje znanja in umetnosti, ljubitelji sladkih pregreh pa lahko zavijejo v slaščičarno Yauya. Da ne bi obležali s kakšno dramatično boleznijo, smo s cepljenjem okrepili svoj imunski sistem. Arheologi so med izkopavanjem pri Drami našli presenetljivo sporočilo iz davnine; dela so se začela tudi na Dunajski, ki bo nekaj časa deloma zaprta za promet. Promet na nekaterih mestnih ulicah pa je varnejši z novimi ureditvami. V kvizu preizkusite, kako bi opravili vožnjo po njih. Naše mesto je za nekaj dni prekril sneg. Vsak po svoje smo v njem pustili sledi. Vsem, ki se selite v najemniška stanovanja, z brezplačnimi nasveti pomagajo v PIC – Pravnem centru za varstvo človekovih pravic in okolja. Od prebiranja vseh teh koristnih informacij ste gotovo lačni – iz pekarnice in restavracije Ane Rož že diši po dobrotah. V svojem ateljeju nas je sprejela še ena izjemna ženska. O Mariboru in Ljubljani smo se pogovarjali z Neco Falk, nato pa se izgubili v Murgle Centru. Poznate pot po tem labirintu? Morda bi vam koristila očala, ki jih izdeluje Kurd Ali Kemal Sossa. V našem mestu imamo številne znanstvene ustanove. O Prirodoslovnem muzeju Slovenije in Botaničnem vrtu lahko berete v tokratnih kolumnah, nato pa z nami občudujete še mlade naravoslovne zvezde, ki dosegajo izjemne uspehe na mednarodnih tekmovanjih. Po zvezdah se je ravnal tudi Jazon, ki je z argonavti priplul v Ljubljano in tu pokončal zmaja. Današnji junaki pa ne lovijo zmajev, ampak pomagajo starejšim pri vsakdanjih opravilih. Odpravili smo se na lep sprehod po poti na Fužine, nato pa si naredili drsalke in se podali na ledeno ploščo. Piruete in dvojne aksle so nas naučili delati v Drsalno-kotalkarskem klubu Stanko Bloudek. Zvečer smo si ogledali še predstave gledališč, ki pri nas gostujejo na festivalu Ruta. Mimogrede, ste kdaj sedeli na dveh milijonih evrov? Tudi to lahko doživite v Ljubljani. Poslovili smo se od dveh častnih meščanov – igralec Jurij Souček in arhitekt Stanko Kristl sta s svojim delom naredila naše mesto še lepše.

06

17

32

Ljubljana

februar 2024

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Jankovič

Uredniški odbor

Marjan Sedmak (predsednik), Manuela Ela Piškur (podpredsednica), Maruša Babnik, dr. Tina Bregant, Boštjan Koritnik

Odgovorni urednik

Nenad Senić

Pomočnica odgovornega urednika

Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Foto na naslovnici

Tone Stojko

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

129.740 izvodov

Predloge, pohvale, kritike ali le pozdrave pošljite na: revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana

Mestni trg 1

1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

JAKOB GAJŠEK

direktor Ljubljanskega univerzitetnega inkubatorja

Splača se

Tudi letos se je marsikdo ob začetku novega leta zaobljubil v smislu ameriškega »new year, new me«. Sam se sicer sprašujem, zakaj bi potrebovali neko arbitrarno črto v času, da se spremenimo, izboljšamo, vsekakor pa razumem fascinacijo nad novimi začetki. Vsak dan delam s prebojnimi podjetji v njihovi najzgodnejši fazi razvoja. Pravimo jim startupi. Že beseda pove, da gre za nove začetke.

Vsak začetek, tudi novoletni – ne glede na to, kaj si mislimo o novoletnih zaobljubah –, prinese tudi refleksijo. To in pa poziv, da spišem te vrstice, sta me spodbudila, da sem bolj ozavestil eno svojih ključnih sprememb v mišljenju. Pomembnosti pomoči drugim se načeloma vsi zavedamo. V Sloveniji smo v tem nadpovprečni. Vemo, da je to pač lepo. Vemo tudi, da ni prav pričakovati zahvalo ali karkoli drugega v zameno. To teče v naši podzavesti. Vendar priznajmo si, pogosto je vseeno težko, če kar naprej pomagáš in za to ne dobiš ničesar nazaj. Ampak ali je res tako? Ali res ničesar ne dobimo?

Moja sprememba v mišljenju je prišla pred leti ob prebiranju knjige Brada Felda o gradnji uspešnih skupnosti startupov. Beseda med drugim teče o pomembnosti tega, da vsi akterji v startupovski skupnosti aktivno pomagajo drug drugemu. Ne samo to, vsak naj se zaveda, da se mu bodo takšna dobra dela povrnila. Zagotovo ne takoj in morda na nepričakovan način, vendar se bodo. Trenutno sem v Londonu in ne znam opisati, kako širok nasmeh mi na obraz pride vedno, ko grem

v supermarket. Tam me pozdravi nadvse uspešen proizvajalec našega startupa Juicy Marbles, ki blizu Domžal proizvaja veganske verzije izbranih kosov mesa. Z njimi smo delali, ko sta bila ustanovitelja še študenta ljubljanske biotehniške fakultete.

Osebnost se mi zdi malo ironično, da je ta zavestna filozofija pomoči brez pričakovanja direktne povrnitve usluge tako vseprisotna ravno med startupovci. Startupovski svet je namreč vsekakor zelo kapitalističen, vendar ga v resnici poganja iskrena želja po pomoči. Vprašati »kako ti lahko pomagam?« je kdaj morda celo strašljivo, saj odgovor pogosto terja ukrepanje, trud, akcijo. Toda v startupovskem svetu ga slišiš na vsakem koraku. V vseh nas obstajata tekmovalnost in želja po uspehu, hkrati pa se vsi zavedamo, da plima dvigne vse ladje. Če je uspešen startup tvojega soseda, bo dokazano lažje uspel tudi tvoj. Startupi v ekosistemu so prav tako kot vsi mi v ekosistemu našega planeta neočljivo povezani. Prav vsaka skupnost – od družine do države – se lahko iz startupovskega mikrokozmosa nauči, da se je treba zavedati, da se pomagati splača. Splača se razširjati znanje, splača se prenašati izkušnje, splača se odpirati vrata. Vsem. Če bi vsi sledili načelu, da dajemo, preden prejemo, bi ustvarili idealno družbo. Nimam utvar, da se bo to kdaj zgodilo, mi pa izkušnje kažejo, da lahko spremenimo sebe in da tako načelo deluje. Motivacija je v bistvu ista ne glede na to, ali smo globoko v sebi altruisti ali egoisti. Najverjetneje smo nekje vmes – pomagati drugim pa se splača prav vsem.

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Pri razpolaganju z nepremičnim premoženjem in njegovem upravljanju je treba ravnati v skladu z veljavno zakonodajo, ki ureja to področje, ter v skladu z načeli ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti. MOL vsem zainteresiranim omogoča vpogled v načrtovane prodaje in oddaje nepremičnin, ki so v njeni lasti, in sicer prek spletne aplikacije Nepremičnine MOL (ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/nepremicnine-mol), kjer je tudi v celoti opisano ravnanje z nepremičnim premoženjem. DDV ni vključen v ceno.

PRODAJA POSLOVNEGA PROSTORA

Prostori v stavbi št. 1725-466 na Resljevi cesti 14, in sicer v 2., 3., 5., 6., 7. in 8. etaži, v skupni izmeri 1250,11 m²
Izključna cena: 2.260.000 €

Poslovni prostor s pripadajočo kletjo na Gosposvetski cesti 1 v skupni izmeri 170 m² v 1. nadstropju (ID oznaka 1725-323-12), potreben celovite prenove
Izključna cena: 680.000 €

PRODAJA ZUNANJIH DRVARNIC

Zunanja drvarnica velikosti 3,6 m² (ID oznaka 2679-1012-12) na Tržaški cesti 27
Izključna cena: 2160 €

Zunanja drvarnica velikosti 3,9 m² (ID oznaka 2679-1012-13) na Tržaški cesti 27
Izključna cena: 2340 €

PRODAJA VEČ KLETI

Klet velikosti 9,9 m² (ID oznaka 1725-593-31) v Vošnjakovi ulici 4a
Izključna cena: 11.880 €

Klet velikosti 6,3 m² (ID oznaka 1725-593-33) v Vošnjakovi ulici 4a
Izključna cena: 7560 €

Klet velikosti 2,7 m² (ID oznaka 1725-593-39) v Vošnjakovi ulici 4a
Izključna cena: 3240 €

Klet velikosti 7 m² (ID oznaka 1725-593-28) v Vošnjakovi ulici 4b
Izključna cena: 8400 €

Klet velikosti 9,9 m² (ID oznaka 1725-593-37) v Vošnjakovi ulici 4b
Izključna cena: 11.880 €

Cena ne vključuje dvo odstotnega davka na promet nepremičnin, ki ga plača kupec.

Spoštovane krvodajalke, spoštovani krvodajalci mesta Ljubljana!

Vljudno vas vabimo, da darujete kri za zdravje in življenje soljudi. Pokličite 051/389 270, 051/671 147 ali 030/716 796 in se naročite na odvzem. Krvodajalske akcije bodo 28. februarja ter 1. in 8. marca 2024 na Zavodu RS za transfuzijsko medicino v Šlajmerjevi ulici 6. Več informacij na ztm.si.

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana

Mestni svet Mestne občine Ljubljana

Komisija za priznanja vabi k predlaganju kandidat in kandidatov za podelitev naziva častni meščan oziroma častna meščanka glavnega mesta Ljubljana.

Kandidate in kandidatke za naziv častni meščan oziroma častna meščanka glavnega mesta Ljubljana je mogoče predlagati vse leto, za leto 2024 pa pridejo v poštev kandidature, vložene do 31. marca 2024.

Razpis in obrazci so do izteka prijavnega roka dosegljivi na ljubljana.si/sl/razpisi-razgrnitve-in-javne-objave ter v prostorih Glavne pisarne Mestne občine Ljubljana na Mačkovi ulici 1.

JAVNI NATEČAJ za izbiro umetniške intervencije v odprtem prostoru za projekt stanovanjske soseske »Mestni kare – Povšetova«

Predmet natečaja je izbor umetniške intervencije v odprtem prostoru in sklenitev pogodbe o njeni izvedbi. Izbrani predlagatelj bo umetniško intervencijo izvedel ter jo umestil v okviru investicijskega projekta gradnje stanovanjske soseske Mestni kare – Povšetova.

Umetniška intervencija v odprtem prostoru, skrajšano umetniška intervencija (besedna zveza je zapisana v ednini, čeprav se nanaša tudi na uporabo v dvojini ali množini), je likovna oprema zunanje ureditve stanovanjske soseske Mestni kare Povšetova z umetniškimi vsebinami. En predlagatelj lahko prijavi eno ali več umetniških intervencij v odprtem prostoru. Ob prijavi več umetniških intervencij v odprtem prostoru te ne smejo biti umeščene na isto lokacijo. Strokovna komisija bo vsako umetniško intervencijo v odprtem prostoru obravnavala celostno. Če bo posamezno umetniško intervencijo v odprtem prostoru možno obravnavati kot več samostojnih umetniških intervencij, lahko strokovna komisija enoten predlog obravnava tudi kot več ločenih predlogov.

Mestni kare Povšetova je poimenovanje za predel Ljubljane na Poljanah med Povšetovo, Potočnikovo in Glonarjevo ulico ter Poljansko cesto.

Rok za prijavo je 26. april 2024 do 12. ure, enako velja za oddajo natečajnih predlogov umetniških del, in sicer na sedežu Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Ljubljana na Zarnikovi 3.

Do 25. marca 2024 do 15. ure lahko na e-naslov karmen.pintaroblak@ljubljana.si pošljete svoja vprašanja glede natečaja.

Več podrobnosti o natečaju je na spletnem mestu ljubljana.si v zavihku Razpisi, razgrnitve in javne objave.

**Prenavljamo.
Za vas.**

ZAPORA POKOPALIŠKE ULICE
Zaradi obnove vročevoda bo do predvidoma 24. maja 2024 za ves promet zaprta Pokopališka ulica na odseku severno od križišča s Kavčičevo ulico.

VPIS V LJUBLJANSKE VRTCE ZA ŠOLSKO LETO 2024/25

Obveščamo vas, da bo vpis malčkov v ljubljanske vrtce za šolsko leto 2023/24 potekal **od petka, 1. marca, do vključno petka, 15. marca.**

Vlogo za vpis morajo oddati:

- starši, ki otroka prvič vpisujejo v vrtec,
- starši otroka, ki je na centralnem čakalnem seznamu v šolskem letu 2023/24 in za katerega še iščejo prostor v vrtcu,
- starši, ki so vlogo oddali po 15. marcu 2023 in otrok ni bil sprejet v vrtec, ter
- starši otrok, ki že obiskujejo vrtec, pa želijo otroka vključiti v drug javni vrtec na območju MOL.

Starši lahko izpolnjeno in podpisano vlogo prinesete osebno v vrtec, lahko pa jo pošljete v vrtec svoje prve izbire po priporočeni ali e-pošti na naslov vrtca.

Starši lahko dodatna pojasnila o vpisu otrok dobite v vseh ljubljanskih javnih vrtcih. Splošne informacije so na voljo tudi na spletni strani MOL.

Zapisniki in magnetogramski zapisi sej Mestnega sveta MOL so objavljeni v rubriki Seje Mestnega sveta na ljubljana.si.

Tempelj učenosti

NINA KOŽAR

Levo od vhoda v frančiškansko cerkev se po stopnicah povzpne do vrat samostana na Prešernovem trgu 4. Tam nas sprejme brat Jan Dominik Bogataj, ki je vodil prenovo samostanske knjižnice in ureditev muzeja, kjer so zdaj dobrodošli radovedni obiskovalci. Po hodniku, ki diši po kadilu, nas popelje do zbirke listin, rokopisov in inkunabul. Med njimi je izvod Kopernikovega dela *De revolutionibus* iz leta 1566, ob njem pa Dalmatinova Biblija s podpisom Primoža Trubarja in prva izdaja Krsta pri Savici s Prešernovim posvetilom. Mimo galerije slik vstopimo v knjižnico. Police v treh nadstropjih so polne knjig, te pa so polne znanja. In za trenutek pomislimo, da smo v raj.

Al' prav se reče Yauya al' Laura?

NINA KREUZER

Oboje je prav. Yauya, izgovori se Jauja, je ime, ki ga je za svoje podjetje izbrala Laura Rotar. Kot veliko drugih malčkov je tudi ona svoje ime izgovarjala malce po svoje, pa ji je to prišlo prav, ko sta z možem Borom lani odpirala vrata nove slaščičarne na Bregu 12. Najlepši okras majhnega, a prijetnega prostora so umetelno izdelane torte in tortice raznovrstnih oblik, barv in slastnih okusov, vse pa narejene iz različnih kombinacij žlahtne čokolade, hrustljavih oreščkov, svežega sadja in drugih izbranih sestavin. Postrežene z nasmehom prijaznega osebja navdušujejo sladkosnede, ki ne skoparijo s pohvalami.

Nežen pik za močno obrambo

NINA KOŽAR

Zima naj bi bila zaspan letni čas, če vprašate zdravnike, pa se s tem verjetno ne bodo strinjali. Posebej živahni so razni virusi in bakterije, ki vas lahko hitro vsaj za en teden položijo v posteljo. Če nad takšnim preživljanjem prostega časa niste ravno navdušeni, ste ob torkih in četrkih med 12. in 15. uro dobrodošli na Cepilni točki UKC, ki je ob dovozu na urgenco z Njogoševe ceste. Tam vas bodo z dvema nežnima in brezplačnima vbodoma v ramo najprej zaščitili proti gripi in koronavirusom, starejšim od 65 let pa teden kasneje svetujejo še cepljenje proti pnevmokoknim okužbam. Svoj obisk napovejte na e-naslovu cepljenje.info@kclj.si ali na telefonski številki 01/522 46 28.

Skrivnostna oljenka iz rimske Emone

NINA KOŽAR

Rimska boginja usode Fortuna se je gotovo nasmehnila, ko so arheologi lani v okolici stavbe Slovenskega narodnega gledališča Drama Ljubljana na Erjavčevi cesti 1 odkrili ostanek skromne oljenke z nenavadnim motivom. Z nje se jim je namreč smehljala gledališka maska. Kdo jo je tam odvrigel, lahko samo ugibamo. Morda kakšen popotnik, ki je šel mimo po bližnji glavni emonski cesti *cardo maximus*, današnji Slovenski cesti, ali pa prebivalec stanovanjske enote insule, ko je zmanjkalo olivnega olja za njen stenj. Skupaj z novci, igralnimi žetoni, sponkami za oblačila in ostanki raznovrstnih posod si jo bomo kmalu lahko ogledali v Mestnem muzeju Ljubljana na Gosposki ulici 15.

Na Dunajski se dela

ZAPORE DUNAJSKE CESTE

DO 21. FEBRUARJA

Odperta sta dva vozna pasova v obe smeri, proti centru in proti obvoznici.

Prostor za pešce in kolesarje je urejen ob cestišču na zahodni strani, to je v smeri proti centru. Od cestnega prometa je za večjo varnost ločen s panelno ograjo. Promet pešcev in kolesarjev tu poteka v obe smeri. Narisane so puščice.

Avtobusi LPP vozijo po običajnih trasah.

OD 22. FEBRUARJA DO 30. MARCA

Odperti bodo trije pasovi v obe smeri.

Prostor za pešce in kolesarje bo ostal na zahodni strani ceste, to je v smeri proti centru.

Avtobusi LPP bodo vozili po običajnih trasah.

OD 1. APRILA NAPREJ

Na pločnikih v obe smeri bo urejen koridor za pešce in kolesarje.

OD 27. JUNIJA NAPREJ DO PREDVIDOMA KONCA LETA 2024

Zapore cest se bodo ponovile zaradi izvedbe del na severni strani nadvoza. O tem bomo seveda podrobneje pravočasno obveščali.

MOL je v začetku tega leta skupaj s partnerji začela urejati območje Potniškega centra Ljubljana, ki bo čez predvidoma dve leti postal osrednja prestopna točka za potnike, ki uporabljajo javni prevoz. Dela so zahtevna in bodo potekala v več fazah.

ŽELEZNIŠKI PROMET MED GRADNJO POTNIŠKEGA CENTRA

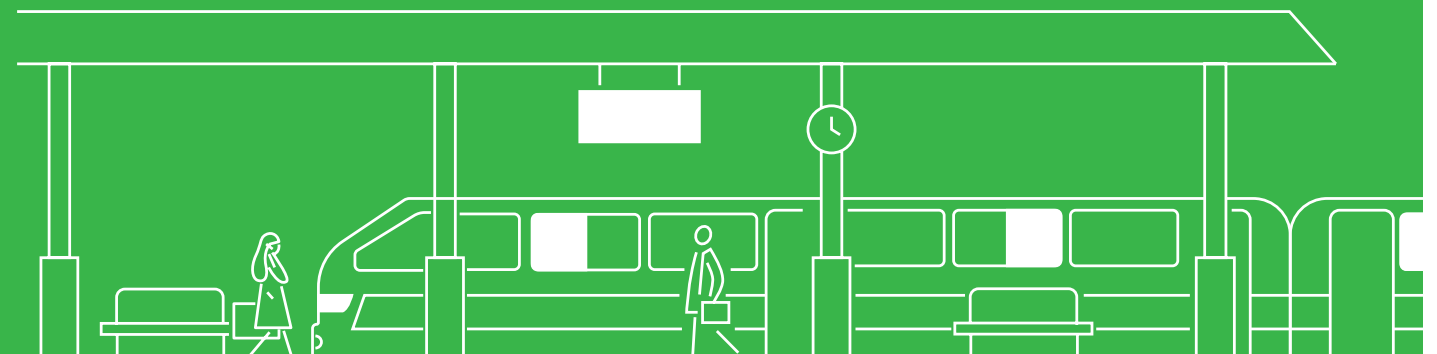
Manjši del vlakov (predvsem zunaj prometnih konic), ki vozijo na progah Ljubljana–Jesenice in Ljubljana–Kamnik Graben, vozi samo do začasnega novega postajališča Ljubljana Šiška na Pivovarniški ulici 2. Na tem postajališču med delovniki ustavlja osem vlakov, ki vozijo na progi Jesenice–Kranj–Ljubljana (od skupaj 49 vlakov), in 19 vlakov, ki vozijo na progi Kamnik Graben–Ljubljana (od skupaj 48 vlakov).

Za potnike je vzpostavljena posebna linija LPP SŽ Šiška–SŽ Kolodvor z vmesnimi postanki na postajališčih Tivoli, Gosposvetska in Bavarski dvor.

Hvala

MOL vse udeležence prosi za strpnost in razumevanje, saj je cilj tega projekta bistveno izboljšati trenutno stanje predvsem javnega potniškega prometa, pa tudi razmer za kolesarje in pešce, hkrati pa vzpostaviti kakovosten javni prostor, poskrbeti za boljšo varnost v prometu in dostopnost za vse.

Popolna zopora Dunajske ceste v začetku tega leta je minila brez zastojev, za kar se na MOL zahvaljujejo vsem voznikom in drugim udeležencem v prometu, ki so upoštevali nasvete in priporočila pristojnih služb. Te bodo še naprej skrbele za čim boljšo pretočnost prometa.

KVIZ:

»nova« prometna pravila

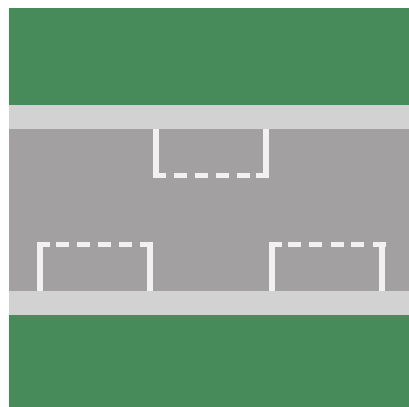
Gotovo ste na naših ulicah že zasledili katero od prometnih ureditev, ki so novost za marsikaterega voznika motornih vozil, pa tudi za kolesarje, pešce in druge udeležence v prometu. Z njimi naj bi promet potekal bolj tekoče in varneje. Varnost pa sicer najlažje zagotovimo s potrpežljivostjo in upoštevanjem prometnih predpisov, zato smo pripravili kratek kviz, da osvežite svoje znanje.

Znak na cestišču nas opozarja, da:

- a) se po njem ne smemo peljati z avtomobilom.
- b) moramo zmanjšati hitrost avtomobila in dati prednost kolesarjem.
- c) moramo kolesarjem potrobiti, naj se umaknejo avtomobilu.

Pravilen je odgovor b. Na cesti, ki je označena z znakom Kolesarska ulica, imajo kolesarji in drugi nemotorizirani udeleženci v prometu vedno prednost pred motornimi vozili. To pomeni, da lahko kolesarji vozijo drug ob drugem, pa jih avtomobilisti ne smejo prehiteti. Motorna vozila morajo hitrost zmanjšati na 30 kilometrov na uro. Takšna oznaka stoji na Poljanskem nasipu med Cukrarno in Očetovsko ulico ter na Cesti na Vrhovce med Potjo Rdečega križa in Viško cesto.

Na nekaterih ulicah so parkirna mesta zarisana v cik cak vzorcu zato, da:

- a) vozniki lahko preizkusijo svoje spretnosti.
- b) lahko vozniki svoja vozila parkirajo enkrat na sončni, drugič pa na senčni strani ulice.
- c) vozniki motornih vozil zmanjšajo hitrost.

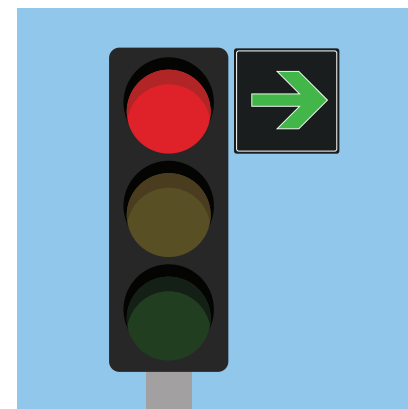
Pravilen je odgovor c. Zaradi bočnih parkirnih mest, ki so zarisana izmenično na vsaki strani ulice, vozniki motornih vozil zmanjšajo hitrost. To poveča varnost drugih nemotoriziranih udeležencev v prometu, posebej na gosteje poseljenih ulicah, kot so Scopolijeva med Derčevo in Vodnikovo ulico, Verovškova na odseku med Gasilsko cesto in Drenikovo ulico ter Brodska cesta med Martinovo potjo in cesto Na gmajni.

Kje lahko vidimo tak prometni znak?

- a) V kolesarnici za vojake z višjim činom.
- b) Na parkirnem mestu za kolesa, ki je pod streho.
- c) Na cesti, kjer so kolesarji enakovredni motornim vozilom.

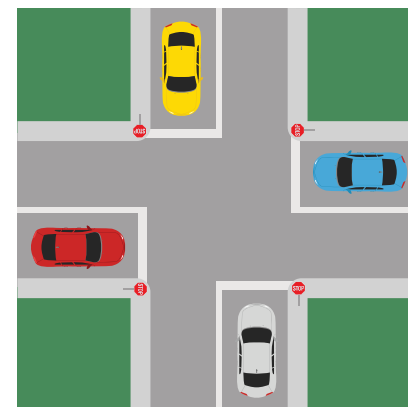
Pravilen je odgovor c. Prometni znak in talna označba za souporabo voznega pasu se imenuje sharrow, znana pa je tudi pod imenom maršal, ker spominja na vojaški čin. Na cesti s tako oznako so kolesarji enakovredni motornim vozilom, kar pomeni, da lahko vozni pas uporabljajo enako kot avtomobili, ti pa jih lahko prehitijo, če je to dovoljeno s črtkano črto. Maršala lahko na primer srečate pri Podutiški cesti 130 ter v Poklukarjevi in Prušnikovi ulici.

Znak z zeleno puščico desno ob semaforju pomeni:

- a) desno lahko zavijemo tudi pri rdeči luči na semaforju, če s tem ne ogrožamo prometne varnosti.
- b) če zavijamo desno, imamo prednost pred preostalimi vozniki v križišču.
- c) da lahko s te ceste v križišču zavijemo samo desno.

Pravilen je odgovor a. Kjer je ob semaforju puščica desno, lahko s te ceste v križišče zapeljemo tudi pri rdeči luči, če je vozni pas, na katerega se vključujemo, prost in s tem ne ogrožamo drugih udeležencev v prometu. Če ni prost, imajo drugi vozniki prednost. S tem znakom sta se v križiščih Riharjeve in Barjanske ceste, Vodovodne in Slovenčeve ulice, Jamove in Koprške ulice ter drugod povečali zmogljivost in pretočnost.

Kako pravilno poteka promet v križišču, kjer na vseh cestah stoji znak STOP?

- a) Vsak voznik se pred križiščem ustavi pred črto. Pri določanju prednosti vozniki upoštevajo desno pravilo.
- b) Prednost ima voznik, ki ima največji avto in najglasnejšo hupo.
- c) Prednost imajo vozniki, ki prihajajo s širše ulice.

Pravilen je odgovor a. Nova prometna ureditev, ki jo lahko vidite na križišču Tomačevske ceste in ulice V dolini, križišču Ceste dveh cesarjev in Poti na Rakovo jelšo ter križišču Kamnogoriške ceste in Ulice bratov Babnik, v strnjenih naseljih zagotavlja manjše hitrosti motoriziranega prometa. Če se morajo vsa vozila ustaviti, se poveča tudi varnost. V takšnih križiščih velja sistem desnega pravila, po katerem damo prednost vozilu, ki se v križišče vključuje z naše desne strani.

Zasnežena Ljubljana

Lepo je bilo videti mestne ulice, strehe in parke pod belo snežno odejo. Kot bi za trenutek obstali in si odpočili. Dokler prve stopinje niso odhitele po opravkih, na kavico, v vrtec, šolo in s sankami, ki so predolgo čakale v kleti, na hribček za hišo. Januarski sneg nas je spomnil zim, kot smo se jih nekdanj veselili, pa čeprav je trajal le en teden.

Brezplačno do pomoči

Tako kot v vsakem odnosu lahko zaškripa tudi v odnosu med najemnikom stanovanja in najemodajalcem. Takrat pridejo prav pravni nasveti, ki so v Ljubljani na voljo tudi brezplačno. Te najemnikom ponuja PIC – Pravni center za varstvo človekovih pravic in okolja.

KAJA BENKO

Veselje ob vselitvi v najemno stanovanje lahko zaradi pomanjkanja znanja o pravicah in dolžnostih, ki jih imajo najemniki, hitro zamenjajo skrbi. Takrat je dobro vedeti, da se lahko za brezplačen pravni nasvet oziroma pomoč obrnejo na PIC – Pravni center za varstvo človekovih pravic in okolja, kjer jih bodo poučili o pravicah, ki jih imajo, jim svetovali glede njihovega uveljavljanja, pomagali pri vlaganju pravnih sredstev oziroma sestavili pravno mnenje.

»Pri pravnem svetovanju najemnikom stanovanj zaznavamo, da se sicer zavedajo nekaterih svojih pravic in dolžnosti, nikakor pa niso zadosti poučeni o svojem pravnem položaju in pravicah, ki jih imajo,« poudarjajo svetovalci na PIC in dodajajo, da med najbolj pogoste težave najemnikov sodijo nesoglasja z najemodajalci glede najemnega razmerja, najsi gre za sklenitev, odpoved najsi celo za vprašanje obstoja tega razmerja. Sledijo nesporazumi glede plačevanja najemnine in obratovalnih stroškov ter težave v zvezi z odpovednimi roki in vračilom varščine. Izkušnje kažejo, da najemodajalci večkrat neupravičeno zadržijo varščino in je ne želijo vrniti najemniku, stanovanja ne vzdržujejo skladno s standardi in ne opravljajo potrebnih popravil. Čeprav je pisna najemna pogodba temelj za najem stanovanja, se na PIC še vedno pogosto obračajo najemniki, ki te niso sklenili in imajo zato številne težave.

Veseli podatek, da v veliko primerih za uspešno razrešitev nesoglasij med najemnikom in najemodajalcem zadostuje že dopis, v katerem navedejo pravno podlago in morebitno uveljavljeno sodno prakso. Že s tem se najemniki velikokrat izognejo reševanju spora na sodišču.

VESELJE OB VSELITVI V NAJEMNO STANOVANJE LAHKO ZARADI POMANJKANJA ZNANJA O PRAVICAH IN DOLŽNOSTIH, KI JIH IMAJO NAJEMNIKI, HITRO ZAMENJAJO SKRBI.

V okviru Mestnega sveta deluje Svet za varstvo pravic najemnikov stanovanj v MOL, ki si prizadeva za razvoj varstva pravic potrošnikov na stanovanjskem področju ter za kakovosten razvoj najema stanovanj. Svet omogoča tudi brezplačno pravno svetovanje najemnikom stanovanj v Ljubljani, ki ga izvaja PIC – Pravni center za varstvo človekovih pravic in okolja, ki ima prostore na Metelkovi ulici 6. Brezplačno svetovanje poteka ob torkih od 14. do 16. ure. Nanj se lahko naročite vsak delavnik od 9. do 14. ure na telefonski številki 01/521 18 88 ali prek e-naslava pic@pic.si, pa tudi po navadni pošti.

3 osnovni nasveti za najemnike

Ker je tudi na področju najema stanovanja v znanju moč, so svetovalci PIC pripravili nasvete, ki bodo bodočim najemnikom prišli prav še pred vselitvijo.

- 1 Stanovanje najemite izključno na podlagi pisne najemne pogodbe. Ustno sklenjena pogodba namreč ne velja avtomatično, ampak jo je treba dokazovati.
- 2 Ob vselitvi preverite stanje stanovanja in opreme ter vse ustrezno (foto) dokumentirajte. Fotografije lahko kasneje služijo kot dokazno gradivo v primeru morebitnih sporov z najemodajalcem.
- 3 Pred podpisom pogodbe preverite, katere stroške ste po zakonu dolžni plačevati kot najemniki in katere mora kriti najemodajalec. Če z najemno pogodbo ni dogovorjeno drugače, stroške obratovanja (elektrika, voda, ogrevanje, odvoz smeti ter čiščenje skupnih prostorov in podobno) plačuje najemnik, stroške vzdrževanja pa najemodajalec.

Ljubljani ANA

Zdi se, kot bi si bili usojeni. Ana Roš, ena najboljših kuharskih mojstric tega sveta, ki je z restavracijo Hiša Franko sloves Kobarida ponesla daleč prek naših meja, in Ljubljana, mesto, ki slovi po tem, da zna uživati v dobri jedi, pijači in družbi. S Pekarno Ana, kamor se tako radi pridemo posladkat s hrustljivimi dobrotami, nas je že očarala. Vezi so se še poglobile z restavracijo Jaz, ki je tudi za Ano povsem novo poglavje v njeni zgodbi. Da bi tudi sami okusili njeno kulinarčno strast in bujno domišljijo, smo se odpravili tja, kjer se največ dogaja. V obe ljubljanski kuhinji.

TOMAŽ MIHELIČ

**MED OGLEDovanJEM
VITRINE NAS JE OČARALO
DOMISELNO
ZDRUŽEVANJE DOMAČE IN
SVETOVNE KULINARIČNE
TRADICIJE.**

**ČE JE HIŠA
FRANKO
SOFISTICIRANA,
UREJENA GOSPA,
OSREDOTOČENA
NA POPOLNOST,
JE JAZ IGRIV
OTROČIČEK.**

Z

a dobro jutro smo vstopili v kraljestvo omamnih dišav, ki ob lokalu na Slovenski cesti 30 prebujajo čakajoče na avtobusni postaji pri glavni mestni pošti. Anina pekarna je veliko več kot le trgovina s pekovskimi dobrotami. Trenutno je tudi najslajši bombonček v kulinaricnem svetu kuharske mojstrice Ane Roš. Lahko bi pomislili, da na majhni kvadraturi kruh in hrustljave priboljške ponoči pečejo drobne miške. V resnici pa gre za uigrano ekipo marljivih deklet, ki jim dirigira maestro Anže Kranjec. Ta je že od prvega dne pristojen za to, da vse poteka po vnaprej zastavljenem načrtu. »Naša posebnost so kakovostne surovine in visoki standardi pri uporabi tehnik, saj ničesar ne prepuščamo naključju. Če neki postopek traja tri dni, ne bomo iskali bližnjic, ker bi to vplivalo na končni videz in okus. Izdelkov ne zamrzujemo, ne dodajamo aditivov ali konzervansov in vse delamo sproti. Na Anino željo je kuhinja odprta, da si jo obiskovalci lahko tudi ogledajo,« izvemmo iz prve roke.

Laično bi si razlagali, da se je preprosto dokopati do najboljše moke in masla, dveh osnovnih sestavin za pekovsko srečo. Še zdaleč ne. Za francosko maslo z večjim odstotkom maščobe in manj vode je moral

Anže uporabiti ekskluzivna poznanstva in dobro ime, ki si ga je pridobil med zahtevnim študijem na Ecole Gastronomique Bellouet Conseil, najprestižnejši pariški šoli slaščičarske umetnosti. »Tam predavajo vodilni profesorji laminacije, kot imenujemo postopek prepogibanja plasti masla in testa, s kakršnim nastajajo rogljički in druge dobrote. Gre za podvrst listnatga testa, pri katerem je treba med obdelovanjem večkrat preveriti temperaturo. Že majhna odstopanja zadostujejo, da izdelki niso popolni in zato ne pridejo do kupca,« nam zaupa eno od zlatih pravil.

Med ogledovanjem vitrine nas je očaralo domiselno združevanje domače in svetovne kulinaricne tradicije. Južnokorejskemu kimčiju so dodali poljub slovenske klobasice, portugalskemu smetanovemu kolačku pa ščepec lokalne arome. Jabolka, cimet, pistacija, lešniki, orehi, kava, kostanjev med, marelice, brusnice in celo vrtnice bodo božale vaše okušalne čutnice. Da klasičnemu rogljičku ni dolgčas, mu dela družbo bratec, napolnjen z marmelado. Sladko-slane lepote in lepote imajo na sosednji polici odlično kruhasto družino. Zanj je odgovorna

Anja Žagar, ki z mojstrskim obvladovanjem testa iz droži prispeva pomemben del k celotni viziji.

Seveda pa nad vsem bedi chefinja Ana Roš. Brez nje se strankam ne postreže noben nov izdelek. »Lahko zatrdim, da zagotavlja najboljše pogoje za delo v gostinstvu. Poleg strokovnega znanja in strasti po kreiranju izjemnih okusov ima prvovrstne vodstvene sposobnosti, saj nam zaupa in dopušča širok prostor za ustvarjalnost. Razume, da imamo mladi zasebno življenje in potrebujemo svoj čas. Predvsem pa se zaveda, na katerih področjih ni najboljša, in najde ustrezno okrepitev. V njeni bližini se hitro začuti, kako pomembni za uigrano timsko dinamiko so spoštovanje, poslušaj za sočloveka in ljubezen,« pripomni spreten govorec, nato pa nam ponudi izbor slastnih dobrot. Že ob prvem ugrizu v krhko skorjico se je v ustih razlil slap opoja in preplaval organizem z okusi, ki obujajo spomine na otroštvo. To ni hrana samo za telo, ampak tudi za dušo.

Prepojeni z vtisi se odpravimo do bližnjega Knafljevega prehoda. V njem se piše še ena osebnoizpovedna zgodba, zajeta v tri črke. Lastnica sicer pravi, da kulinarika

ni pravljica, vendar se kot hči izjemne pravljičarke težko izogne pripovedovalskemu talentu. Skozi besede ali s krožniki. V predverju restavracije JAZ by Ana Roš na Čopovi ulici 5a nas pričaka droben ksilofon, zraven pa prijazen zapis, da si lahko sami zaigramo uverturo. Po edinstveni glasbeni izkušnji nam mogočen rdeč zastor obeta, da bomo že z naslednjim korakom vstopili v kulinaricni kabaret. Skozi ogromna okna se ponuja pogled na Ljubljanski grad, stilsko dovršena notranja oprema pa zagotavlja udobje. Cvetoč kobarški travnik je preslikan na belo steno, ob kateri je nastalo že veliko spominskih fotografij. Gostiteljica je bila na drugi strani točilnega pulta, osredotočena na podajanje navodil in iskanje naslednjih kuharskih podvigov. Posebno doživetje jo je opazovati, kako umirjena, a obenem pedantna je pri svojem delu, čeprav bi na prvi pogled težko razbrali, da pred nami stoji najboljša chefinja na svetu. V zaposlenih, ki so oblečeni v posebej zanje oblikovane uniforme, ne vzbujajo občutka strahospoštovanja. Zaveda se, da je z nenehnim poudarjanjem napak nemogoče zagotoviti prijetno delovno okolje. Zagovarja pristop, da morajo biti jedi

pripravljene in postrežene z ljubeznijo, sicer se to občuti na krožniku in v ustih.

Ob čaju in čokoladnem pozdravu iz kuhinje se pogled ustavi na njenih rokah, okrašenih s tremi Michelinovimi zvezdicami. Ob vseh presežkih ji bo kmalu zmanjkalo prstov za naslednji cvetlični tatu. »Morda tega ne bi smela reči na glas, ampak resnično upam, da JAZ ne bo zvezdnična restavracija,« se nasmehne in pripomni, da osnovna ideja ni visoka kulinarika oziroma »fine dining«. »To je mlad prostor, namenjen vsakomur. Ime ponuja različne razlage, od angleške, ki simbolizira dehteče cvetje, prenašalca zakladov in močno, zelo izklesano osebnost. V slovenščini se navezuje name, v arabščini pa posebej neustavljivega borca, primoranega, da pri uresničevanju svojih želja sledi načelom,« pove in pritrdi naši ugotovitvi, da Ana v arabščini pomeni jaz.

Vse se torej vrti okoli ženske, ki v resnici obožuje preprosto zdravo hrano z veliko zelenjave, čeprav je zaslovela z zahtevnimi jedilniki. Prepričana je, da morajo biti jedi slikovite, pisane, vezane na letni čas. Solate so na bazi črnega zelja, motovilca, radiča in drugih sestavin z ljubljanske tržnice.

Marsikdo bi pomislil, da je večkrat nagrajena Primorka v prestolnico prezrcalila slavno Hišo Franko. »Je nekaj vzporednic, kot denimo uniforme in vrhunske sestavine. V resnici pa gre za dva različna koncepta, nekakšen jin in jang. Če je Hiša Franko sofisticirana, urejena gospa, osredotočena na popolnost in ne tolerira napak, je JAZ igriv otročiček, ki potrebuje veliko pozornosti, čustev in tri obroke na dan. Zajtrk, kosilo in večerjo. Tukaj je glasba glasna, luči se zvečer zatemnijo, osebje spodbujamo, da ohrani oseben, sproščen značaj. V kuhinji se na krožnik ne nanaša s pinceto, temveč se zagrabi solata in se postavi v organsko obliko. Najprej smo se lovili, saj vsak prostor zahteva določene zakonitosti, kljub temu se v kratkem obdobju rezultati že potrjujejo z rednimi gosti,« poudari, in še preden se posveti obveznostim, izrazi navdušenje nad novo pridobitvijo – v kuhinji že brni stroj za izdelavo domačih testenin, njene najljubše jedi, ki bo odslej še pogostejše na jedilniku. Nismo se mogli upreti, zaukali smo Aninemu izboru in se prepustili hišni specialiteti, da bi se domov vrnili kot z najboljšega koncerta za brbončice.

Zgodba je dobro znana. Najprej so tu glas in dolgi rdeči lasje. Potem so tu razne selitve in preobrazbe: iz Maribora v Ljubljano, s popevkarskih na gledališke odre, iz Internata v Mačje mesto, od muzike do slikarstva pa spet nazaj. In zdaj sva tu, v njenem ateljeju na Križevniški, v njeni čumnati, kjer je njen partner, fotograf Tone Stojko, posnel fotografije za ta članek in kjer sva pred leti snovala njen zaenkrat zadnji album *Od daleč*. To omenjam, da bo jasno, zakaj svoje sogovornice ne vikam. In zakaj je ne morem imenovati gospa Falk. Ker je pač Neca.

BOŠTJAN NARAT

LJUBLJANČANKA

Začniva tu, v tem prostoru, med tvojimi platni. Slikarstvo. Kako, kdaj, od kdaj, zakaj?

Začelo se je z enim finim krokijem Zmaga Modica, vpisala sem se v njegovo šolo in tam začela ... Kako bi rekla? Nekaj sem začela, pri čemer nisem vedela popolnoma nič, je pa res, da sem že prej fotografirala in da sem imela že precej vizualnega znanja. Iz teh risarskih šol se je potem zgodila akademija na Trubarjevi. Sem se v enih, recimo, dosti odraslih letih odločila, da bi šla to malo poštudirat.

Na akademijo AVA si se vpisala dan po tem, ko si šla v penzijo.

Ne maram, da čas teče v prazno. Takrat je nastal nekakšen vakuum, pa sem šla tja. In vzela stvar zelo resno, ker ni bilo samo risanje in slikanje, kot sem si predstavljala na začetku. Filozofija, teorija, zgodovina ... Prebuditi staro deblo, no, mogoče ne staro, gotovo pa zelo zrelo deblo nazaj v učenje, razmišljanje, študiranje, pisanje je kar konkretna odločitev. In smo prišli do konca. In kaj zdaj? Če sem to že naredila, je treba nekaj začeti delati. Kam bi pa šla? In, glej no, glej, sem šla v Glej, kjer so rekli, da imajo za vogalom nekaj, kar bi bilo lahko primerno. Ko sem videla ta prostor, začutila ta ambient, ki ga v Ljubljani skoraj več ni ... tu pa še vedno vidiš stare štrline časa. In zdaj sem tu že 14 let.

V čumnati?

V čumnati, tako.

Je čumnata uraden naziv?

Odvisno, midva rečeva čumnata, drugim rečem, da sem v ateljeju ali delavnici. Prostor, kjer stvari nastajajo, in kmalu se bo slik nabralo za kako novo razstavo. Sicer pa je to Križevniški kot, jaz ga tako imenujem. Hiša meji na Križanke, tu je ta mali prehodek in okrog tega je vse – Mestni muzej Ljubljana, Galerija Vžigalica, Mini teater, skratka ogromno dogajanja je v tem krogu, ki pa je hkrati fino oddaljen od žuborenja in brbotanja strogega centra mesta.

Če se za trenutek vrneva v Maribor.

Za trenutek?

No, vsaka vrnitev v Maribor je resna stvar. In, evo, resno, klasično mariborsko vprašanje: levi ali desni breg?

Dokler bo Drava tekla dol, je jasno, da smo na desnem bregu.

Ali lahko pomen in veličino tega vprašanja sploh razložiš nekemu iz Ljubljane?

Ne vem, kako se glede na tok Ljubljaniče – tudi ta verjetno teče nekam dol – to ocenjuje tu. Na kateri strani so bolj pomembni? Za Maribor pa vem, na levem bregu

»TO JE BIL EN TAK FIN DINAMIČEN ČAS. LJUDJE, DEBATE, FINA POZNAVSTVA.«

so meščani, to je druga zgodba. Mi na desnem bregu pa imamo Zlato lisico, če je.

Koliko let živiš v Ljubljani?

Če preštejem na prste – pet desetletij.

Pa si Ljubljančanka?

Naturalizirana. Delaš lahko kjerkoli na tem svetu, dom pa je samo eden.

Če se vrneva v prva leta. Kateri so bili takrat tvoji placi, kafiči, punkti, prostori?

Dokler sem v Ljubljano samo prihajala, sem poznala radio in televizijo, ker smo po snemanjih z zadnjim vlakom šibali nazaj v Maribor. Ko pa sem se preselila sem, je bila moja Nazorjeva, ker tam je bila Kava in v Kavi so se zbirali kalibri.

Nisi hodila v Šumija?

O ne, tam so bili pa drugi mozgi. (smeh) Ne, jaz sem hodila v Kavov. To je bil en tak fin dinamičen čas. Ljudje, debate, fina poznavstva.

Pa danes?

Odkar sem se preselila v čumnato, sem na kavov redno hodila Pod skalco. Jo pogrešam, odkar je zaprta.

Če se preseliva na malce nepričakovan teritorij. Priimek Falk je tesno povezan s kolesi BMX. Kakšna je tvoja vloga v tej zgodbi?

No, najprej je seveda to, da sem rodila fanta BMX-arja. (smeh) Moj sin Simon je najprej dirkal, nato je postal fristajler, leta 1994 je bil svetovni prvak. Potem pa je tu zgodba o BMX-progi, najprej v Mariboru. V naši ulici smo imeli srečo, da so bili tam ljudje s posluhom za mularijo in njihova divjanja z bicikli. Ključna sta bila Lojze Fajdiga in Milan Eržen. Njima je Simon nosil te neke revije, pa sta to stvar malo naštudiral in iz tega je na Kardeljevi ulici zraven šole leta 1986 zrastle prva BMX-proga v Jugoslaviji.

In zdaj je tu razstava.

Ja, Simon je rekel, dajmo to zabeležiti. Ker imamo ogromno fotografskega in videomateriala. Priključili smo še zgodbo o ljubljanski BMX-progi, ki je nastala leta 1990, tudi to je načrtoval arhitekt Milan Eržen. Zdaj je tu razstava, najprej pred Muzejem novejšje zgodovine v Ljubljani, potem pa še v Mariboru.

Krasno je bilo na otvoritvi videti te BMX-arje, te odrasle pubece, ki to več niso.

In stvar gre naprej. Tudi tvoj vnuk ...

Tudi moj vnuk je BMX-ar, ravno zdaj sta s Simonom na treningu v Veroni.

Greva za konec h glasbi. Glasba je ... čudovita stvar.

Je rekel in ostal živ. (smeh) Joj, to je pa tako dolga zgodba.

Pa se najprej osredotočiva na koncerte in Ljubljano.

Koncerti so bili veliki, raznoliki in mnogo jih je bilo, od Križank do vseh teatrov in še marsičesa. Ampak če izpostavim enega: leta 1998 smo imeli z Mačjo godbo fenomenalen koncert na ljubljanskem gradu, grič je bil

»KO SEM SE PRESELILA SEM, JE BILA MOJA NAZORJEVA, TAM JE BILA KAVARNA KAVA IN V NJEJ SO SE ZBIRALI KALIBRI.«

poln ljudi, otrok in vsega, kar pa je bilo najlepše: na gradu je sicer vihrala zastava mesta, takrat pa sta jo nadomeščala gromozanska Maček Muri in Muca Maca, ki sta gledala dol na Mačje mesto. To je bil tak unikaten prizor.

Omenila si gledališče. Kako pomembne so bile gledališke izkušnje zate kot pevko, kot interpretko?

Kot igralka sem morala besedilo podoživeti. In pri petju je v resnici podobno. Ampak najprej je besedilo, pesem. Ne morem nečesa peti, če ne vem, kaj to nekaj je. Ko to nekaj začutim, lahko to podoživim in potem tudi zapojem, interpretiram.

Gledališka predstava in koncert sta si podobna v tem, da trajata, kolikor pač trajata. Potem pa so tu plošče. Kaj ti je ljubše, oder ali studio?

Studio je nočna mora. V studiu moraš biti narejen, dokončan, tam si nimaš kaj zmišljevat. Dobro, danes lahko vse popraviš. Včasih smo snemali na trakove in si moral stvar narediti v enem kosu, če so te imeli radi, so enkrat vrezali, ampak to je bilo vse. Studio je zame odtujena zadeva, raje imam koncerte, tam ti dajo ljudje nekaj nazaj, neki impulz, ljudje dihaajo s tabo, dopolnjuješ se z njimi. In to je zame največja nagrada. Dober koncert, po katerem imamo vsi nek fin občutek. Če na odru ne uživaš, pojdi raje domov.

Kot pevko te je nemogoče posnemati, imaš samo svoj glas, barvo, interpretacijo. Kaj pa je zate kot poslušalko zanimiv vokal?

Takoj čutiš, od kod prihaja. Ali je notri kamen ali pa srce. Duša. Če pride iz duše vun, je to to. Ni moje delo, da ocenjujem. Ampak pritegne me človek, ki ve, da je tam, in je tam cel.

Kaj pa iščete?

KATJA ŠOLTES

Maser. Mesar. Rentgen. Trgovina za male živali. Kartuše. Ordinacij, da se bliska. Slikanje za dokumente. Cvetličarna. Papirnica. Striparnica. Kava. Pica. Pekarna. Lekarna. Kitajska, ruska, afriška trgovina. Optika. Kozmetika. Urarstvo, jadrnice in pletenine. Popravilo telefonov. Obutev, oblačila in dodatki po zadnji modi. Prodaja lestev in motornih olj. Banane!

Najmanjši nakupovalni center v Ljubljani, trgovsko-poslovni center Murgle na Cesti v Mestni log 55, je bil zgrajen leta 1992 in je tipičen predstavnik postmodernizma. Meščanke in meščani vanj navadno hodimo le takrat, kadar imamo tam kak specifičen opravke, in imamo za to tudi zelo dober razlog. »Kje si pa to kupila?« »V Murgle centru.« »Kje je že to?« »Saj veš, tam proti pošti v Mestnem logu.« »Aja, seveda vem, tam se vedno izgubim.«

Center Murgle je dvonadstropna zgradba z modularno zasnovo. Lahko bi se množila v neskončnost, a v naši časovni dimenziji se je ustavila pri dveh modulih, ki se preslikavata drug v drugega. Glavna vhoda sta dva, pa še simetrična sta, kar že v startu zaplete našo orientacijo. To zelo dobro ve sadjarka iz Hiše sadja in zelenjave v pritličju, ki se v maniri izkušene stewardese nemudoma čuti poklicano, da mi razjasni logiko orientiranja v zgradbi, mahajoč z rokami in razlagajoč, kam po kaj.

Pa vendar se vsakič zgodi isto: namenil si se nekam, natančno veš, kam, a se vmes zamisliš in, glej ga, zlomka, v trenutku ne veš več, kje si. »Ne, pa saj vem, tukaj bom zavila levo in pridem na cilj.« Pa se znajdem pri drugem, na videz povsem enakem stopnišču, z enakim, a drugim barom, v njem pijejo kavo enaki, a vendar drugi ljudje. Še malo blodenj po hodnikih in že je pred mano spet ruska trgovina Čeburaška. In se znova ujamem in spet lahko nadaljujem pot. Kot v gozdu, kjer vsak prisega, da smo šli pri pravem drevesu levo, pa vendar smo izgubljeni kot mokri kužki.

»Kaj pa iščete?« me končno nagovori izkušena domačinka, ki prepozna izgubljeni pogled nekega obiskovalca. Ah, ja, ko bi ona vedela. Center Murgle se ponavlja v neverjetnost. Je vesoljska ladja Mati, ki pluje neodvisno od svoje okolice. Ima vse, prav vse, kar človek potrebuje – in vedno bo imela vse, kar ste si kadarkoli zamislili v kraljestvu čudovite besede, ki se ji reče opravke. Pa srečno!

Lepši pogled v svet

Da bi sebe in druge osvobodil predsodkov ter v sožitju z naravo uresničil otroške sanje, zaradi katerih si je iz lesa izrezljal prvi okvir za naočnike, se je Kurd Ali Kemal Sossa preselil v Ljubljano. Njegov priimek in lokvanjev list iz tivolskega ribnika sta postala zaščitni znak znamke očal, s katero nam odpira pogled v lepši svet.

TOMAŽ MIHELIČ

Kako to, da vaš obisk Ljubljane ni bil zgolj turistični postanek, ampak ste si tukaj ustvarili dom?

Težko je živeti v domovini, ki te preganja samo zato, ker pripadaš nekemu ljudstvu. Kurdi smo od nekdaj zaznamovani, nad nas se spravljajo z nasiljem, kar sem izkusil že kot majhen deček. Odraščanje v Turčiji je bilo polno najtežjih preizkušenj, zlasti na podeželju smo dobro spoznali, kaj pomeni garaško in neizprosno življenje. Nismo smeli govoriti lastnega jezika, nase, vasi in družine pa so ponoči požirali uničujoči plameni. Na srečo so me starši vzgajali v sožitju, zato sem ohranil upanje, da name čaka vznemirljiva prihodnost. Radovednost me je gnala v tujino in priporočilo prijatelja, da moram videti čudovito slovensko naravo, je bilo razlog, da sem se ustavil tukaj. Že na poti od letališča v glavno mesto me je presinilo, da sem se najverjetneje znašel v raj. Narava, odtenki, pokrajina, kakor da bi jo naslikal mojster realizma.

Kmalu zatem ste se vrnili v Istanbul, a vam misel na Ljubljano ni dala miru.

Nekakšen magnetizem me je vlekel nazaj v to podalpsko zeleno oazo. Sem inženir metalurgije in v meni je dolgo tla ideja, da ustvarim nekaj čisto svojega, s čimer bom drugim polepšal pomembne trenutke. Ljubljana je obetala kot odlično strateško

središče za uresničitev mladostniških sanj, saj sem se želel na trgu predstaviti z lastno znamko sončnih in korekcijskih očal iz narave prijaznih materialov. Navdih se je bohotal na vsakem koraku. En sprehod po prestolnici in okoliških stezicah, že sem se v atelje vračal prepoln zamisli, novih vtisov in konceptov. Nisem imel vplivnih poznanstev, zato sem bil prepuščen lastni iznajdljivosti. Podobno kot v številnih literarnih in filmskih uspešnicah sem prišel v Slovenijo s kovčkom, polnim želja, talenta in zagnanosti.

Ja, tudi vaša zgodba se bere kot razburljiv roman. Verjetno pa ni bilo vse tako preprosto.

Nikakor. Še vedno sem bil tujec, ki se mora dokazovati. Lahko bi diplomiral iz trkanja na vrata in napisal priročnik, kako ne odnehati, ko vam jih nihče ne bo odprl. Nekateri so mi jih dobesedno zaloputnili pred nosom, ko sem se z jagodnim izborom najlepših modnih očal znašel pred njihovo optiko. Vendar nisem obupal. Še z večjim elanom sem sledil svoji viziji in se spodbujal, da me

»PRIVILEGIJ JE ŽIVETI V MIRU, KO TE OBJEMAJO GOZDOVI, REKE, GORE IN PRIJAZNI LJUDJE, KAR JE NAJVEČJI NAVDIH ZA USTVARJALNI UM.«

rasistične opazke ne bodo onesposobile. Vztrajen pa sem!

Nič vas ni ustavilo. Niti epidemija, neznanne kulturne navade, jezik, celo na hrano ste se presenetljivo hitro privadili. Kaj ima Ljubljana in z njo Slovenija, česar ne najdete drugod?

Najprej sem se posvetil privajanju na nove razmere. Spoštujem tukajšnje navade, kar ne pomeni, da bi moral zatajiti svoje korenine. Le prilagoditi sem se moral drugačni dinamiki in tako sem pridobil samozavest pri učenju in rabi slovensčine. Danes se z njo že dobro sporazumevam, čeprav želi večina z mano govoriti v angleščini. Verjetno zaradi temnejšega odtenka moje kože, česar jim ne štejem za zlo. Stereotipe je treba premagati in z ljubeznivim pristopom lahko odpreš še najbolj zaklenjene duri. Sorodniki v Turčiji so očarani, da sem se postavil na noge v povsem tujem kulturnem okolju. Povem jim, da je privilegij živeti v miru, ko te objemajo gozdovi, reke, gore in prijazni ljudje, kar je največji navdih za ustvarjalni um. Ljubljana je mesto, ki osvobaja duha in telo. Tukaj se ne počutim izgubljenega niti utesnjene. Vse je na dosegu roke, saj ni ravno običajno, da lahko iz mesta občuduješ zasnežene vršace. Ko spoznaš skrite kotičke in se zliješ s tukajšnjimi vibracijami, takrat dojameš, zakaj ji pravijo Pariz v malem.

Razumeti in ohranjati

Naravo, ki nas obdaja in katere del smo, velikokrat radi opisujemo kot čudežno. Znanstveniki pa poskušajo te čudeže raziskati, razvozlati, razumeti, pojasniti na razumljiv način in ohraniti za naslednje rodove. Slovenci smo naravo začeli preučevati hkrati z veliko večjimi narodi, saj nam nikoli ni manjkalo zvedavih ljudi. Naši znanstveniki so se s svojimi odkritji od nekdanj vključevali v mednarodno izmenjavo znanja in veliko prispevali k nekaterim pomembnim odkritjem. Naše mesto je bilo središče njihovega delovanja, tu so vzpostavili številne znanstvene ustanove, ki še danes omogočajo delo novim rodovom znanstvenic in znanstvenikov z različnih področij naravoslovja. Med njimi sta tudi Prirodoslovni muzej Slovenije in Botanični vrt, ki ju radi obiskujemo tako meščani kot tudi gostje od drugod.

MAG. MATIJA KRIŽNAR
paleontolog, muzejski svetovalec
iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije

Od Valvasorja do mamuta

Naravoslovje preučuje tako neživo kot živo naravo in procese v njej. Skozi zgodovino se je razvijalo v različne znanstvene vede in tudi na Slovenskem nismo bili izjema. Že slavni Janez Vajkard Valvasor je oral naravoslovno ledino, čeprav je velikokrat za opisovanje narave uporabljal še ljudske pripovedke in običaje, toda nekje je treba začeti.

V 18. stoletju je naravoslovje na Kranjskem doživelo hiter razcvet. K temu so pripomogli raziskovalci, kot so Franc Ksaver Wulfen, Joannes Antonius Scopoli, Baltasar Hacquet in seveda brata Zois, ki so Ljubljano uveljavili kot znanstveni center. Prav Scopoli je opisal čuka iz takratnih ljubljanskih gozdov – danes bi ga zaman iskali ali skušali poslušati njegove skovike. Še bolj pa sta ljubljansko in slovensko naravoslovje utrdila Žiga in Karl Zois, prvi zagrizen mineralog in podjetnik, drugi pa izjemen botanik. Okoli sebe sta zbrala izobražene in razgledane naravoslovce in ljubiteljske zbiralce, ki so oblikovali zajetne naravoslovne zbirke in izmenjevali znanje.

V začetku 19. stoletja se je v Evropi razvilo bolj načrtno naravoslovno delovanje, kar je vodilo v nastanek lokalnih, predvsem naravoslovnih muzejev. Tudi Ljubljana, prestolnica dežele Kranjske, ni hotela zaostajati in leta 1821 je bil ustanovljen prvi Deželni muzej za Kranjsko. V njem so se zbirali naravoslovci od podjetnega in strogega vodje grofa Hohenwarta do ljubiteljskega zbiralca Ferdinanda Jožefa Schmidta ter razgledanega naravoslovca in kustosa Henrika Freyerja. Skratka, vsa ljubljanska intelektualna srenja se je prej ali slej povežala z muzejem. Šele

desetletje po ustanovitvi pa je muzej na ogled postavil svojo prvo razstavno dvorano. In glej ga, zlomka, to so bile spet izključno naravoslovne zbirke, kot sta Zoisova zbirka mineralov in Hohenwartova obsežna zbirka lupin mehkužcev. Prostori muzeja so bili v tedanji licejski stavbi, ki je stala na mestu današnje glavne ljubljanske tržnice.

Naslednja stopnja razvoja naravoslovja pri nas je bila izgradnja muzejske stavbe, ki še danes stoji na Prešernovi cesti 20. Za to se je žrtvoval še en naravoslovec in kustos Karl Dežman, tudi nekdanji župan Ljubljane. Vse od leta 1888, ko je bila zgrajena, je bil naravoslovju namenjen velik del prostorov in po vsem tem času zdaj lahko rečemo, da skoraj vsak prepozna našega mamuta.

V PRIRODOSLOVNEM MUZEJU SLOVENIJE LAHKO SREČATE MNOGE ZNANSTVENIKE, KI SKRIBIMO ZA RAZNOVRSTNE ZBIRKE ŽIVALI, RASTLIN, FOSILOV, MINERALOV IN DRUGIH NARAVNIH PRIMERKOV.

Danes v Prirodoslovnem muzeju Slovenije lahko srečate zoologe, botanike in geologe, ki pridno skrbimo za raznovrstne zbirke živali, rastlin, fosilov, mineralov in drugih primerkov. Naši raziskovalci se pogosto odpravijo tudi v strme in neprehodne grape ter temne jame. Z mrežami za žuželke jih lahko srečate na kakem travniku ali pa vidite brodititi po potokih in rekah. V skritih muzejskih depojih pa hranimo neprecenljive zaklade narave, ki jih želimo ohraniti tudi za prihodnje rodove – tako kot so naši predhodniki ohranili marsikatero že izumrlo vrsto ali izjemno redek primerok.

Naš muzej ni le raziskovalna ustanova. Ob pestrem programu, ki vključuje tematske razstave in predavanja za širše množice, lahko tudi otroci na poljudnih in poučnih delavnicah spoznavajo naravoslovje. Če k temu dodamo še ščepec kosti dinosavrov, okostje jamskega medveda in edino »kraško« jamo v Ljubljani, je navdušenje neizogibno. O tem se lahko prepričate tudi sami in mimo Valvasorjevega spomenika vstopite v Prirodoslovni muzej Slovenije ter še bolje spoznate živo in neživo naravo in naše naravoslovje iz prve roke. Dobrodošli!

DR. JOŽE BAVCON
znanstveni svetnik, vodja Botaničnega vrta
Univerze v Ljubljani

Na Botanični vrt smo lahko ponosni

Botanični vrt v Ljubljani – Vrt domovinske flore je nastajal v časih, ko so Evropo osvajali Francozi z Napoleonom na čelu. Takrat je bilo vzpostavljenih kar nekaj vrtov: francoska Malmaison leta 1801 in Nantes 1810, Gent v Belgiji leta 1797, v Italiji Neapelj in beneški Giardini leta 1807 pa Monza leta 1808. Leta 1810 se je pod okriljem Centralnih sol, ki so imele v Iliriji značaj univerze, odprl še naš botanični vrt.

Franc Hladnik, ustanovitelj vrta, je že imel prve rastline za poučevanje slušateljev liceja na današnji tržnici. Na zemljišče ob Ižanski cesti so ob otvoritvi 11. julija 1810 posadili osem dreves. Med njimi je bila lipa, ki jo je zasadil maršal Marmont. To drevo je leta 1760 Joannes Antonius Scopoli, polihistor dežele Kranjske, poimenoval s slovenskim imenom lipa in »lipau drevu«, leta 1772 pa je vrsto še znanstveno opisal. Scopoli je od 1756 raziskoval rastline Kranjske, torej tudi Ljubljane z okolici. Semena in rastline je pošiljal slavnemu polihistorju Carlu Linnéju v švedsko Uppsalo. Med letoma 1762 in 1763 se mu je pridružil še Franc Ksaver Wulfen, kasnejši Hladnikov mentor. Hladnikove povezave s cesarjevimi zdravnikom Nicolaom Thomasom Hostom na Dunaju so vrt ohranile tudi po obnovi habsburške oblasti. Iz Hladnikovega časa izvira znameniti Fleischmannov rebrinec, rastlina Grajskega griča, ki kot primer dolgega varovanja rastlin še danes raste samo v Ljubljani.

Botanični vrt je bil leta 1974 zmanjšan zaradi prvega tira železnice proti Ivančni gorici, zato mu je bila pod Rožnikom obljubljena nova lokacija. V devetdesetih letih sta bila tam že zgrajena vhodni objekt

in rastlinjak, rezerviranih je bilo tudi 20 hektarov zemljišča. Biotehniška fakulteta je poskrbela, da se je Botanični vrt vsa leta tlačil, in tako so porušili vse zgrajene stavbe pod Rožnikom.

Čeprav njegovo financiranje in širitev še zdaj nista urejena, je vrt postal ena najprepoznavnejših mestnih ustanov. Prebil se je v svetovno špico. Sredi devetdesetih let smo ga s pomočjo MOL začeli obnavljati. Leta 1999 smo pred mnogimi drugimi vrtovi dobili v dar japonske češnje kot znak prijateljstva med Japonsko in Slovenijo. Naši prispevki na kongresih botaničnih vrtov so vedno vzbujali začudenje, kako nam s tako majhno ekipo uspe narediti toliko stvari. Naši dosežki so ugled vrta samo večali. Leta 2004 je bil na svetovnem kongresu v Barceloni v ospredju naš prispevek o najobičajnejši rastlini – malih zvončkih. Leta 2015 smo prejeli prestižno nagrado marsh za ohranjanje rastlinskih vrst, kasneje še dva certifikata svetovne organizacije botaničnih vrtov BGCI iz Londona. Kot eden od le 18 vrtov smo bili sprejeti v mrežo ENSCONET, ki ohranja semena evropskih rastlin. Vključeni smo v mednarodni projekt Life SeedForce in projekt varovanja živega fosila – avstralskega iglavca volemija, pri katerem sodeluje le 34 vrtov z vsega sveta.

KO ŠE POZIMI V SONCU NA NAŠEM VRTU ZABLESTI BELINA ZVONČKOV, JE TO ENKRATEN IN NEPOZABEN MOTIV.

Ko še pozimi v soncu na našem vrtu zablesti belina zvončkov, je to enkraten in nepozaben motiv. Ob teh naših lepotičih obiščite še bujno zelenino tropske džungle s povsem drugačnimi barvitimi cvetovi. Barvitost, ki se nadaljuje v pomlad, poletje in jesen, je tista, ki vam bo ostala v trajnem spominu.

Velika raznolikost rastlin Slovenije in Botaničnega vrta ter udejstvovanje na različnih področjih nam daje prepoznavnost v svetu, meščanom in turistom pa pričara lepoto rastlin, naših nepogrešljivih tihih spremljevalk.

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališč MOL in uredništva glasila Ljubljana.

Mlade naravoslovne zvezde

Odrasli ob pogledu na mladino pogosto zmajujemo z glavo. A če jim namenimo nekaj časa, lahko ugotovimo, da se za prihodnost ni bati. Mnogi že v osnovni in srednji šoli žanjejo neverjetne uspehe, njihovi dosežki so kot svetle zvezde, ki osvetlujejo pot razvoja in napredka. Preberite, kaj so nam o svojem udejstvanju zaupali nekateri od njih, ki so ime Ljubljane skozi svoje dosežke na področju naravoslovja v zadnjem letu ponesli v svet.

NINA FINŽGAR

Začetek decembra je. Medtem ko je Ljubljana še zavita v temo, v Bangkoku že vstaja sonce. Le še nekaj ur loči 304 mladih naravoslovcev iz 54 držav od prvega tekmovalnega dne mednarodne mladinske naravoslovne olimpijade, kjer se bodo pomerili v reševanju interdisciplinarnih nalog iz biologije, kemije in fizike. Dvorana, kjer bo potekalo tekmovanje, se počasi polni, napetost narašča. »Trenutki pred posameznim delom tekmovanja bi bili težko bolj napeti. Predstavljajte si ogromen prostor z nekaj čez 300 nervoznimi mladostniki, ki so vsi zaskrbljeni, kakšni bodo testi. Čista tišina se samo za trenutek prekine ob znaku za začetek, ko po vsej sobi zašumijo listi papirja,« nas v čas pred začetkom tekmovanja popelje Niko Habinc, učenec 9. razreda Osnovne šole Oskarja Kovačiča Ljubljana.

Poleg njega se je zadnje olimpijade iz Slovenije udeležilo še pet osnovno- in srednješolcev: Andraž Čadež, učenec 9. razreda Osnovne šole Šmartno pod Šmarno goro, Lea Hrvatina, dijakinja 1. letnika Gimnazije Vič, Primož Markovič, dijak 1. letnika Gimnazije Bežigrad, Aleksander Jotanovič, dijak 1. letnika Šolskega centra Novo mesto, Srednje elektro-računalniške šole in tehniške gimnazije, in Izadora Kopač, dijakinja 1. letnika Gimnazije Škofja Loka. Primož je osvojil zlato odličje, srebrno odličje so poleg Nika osvojili še Andraž, Aleksander in Izadora, medtem ko se je Lea v Slovenijo vrnila z bronom.

Z zbranimi odličji so mladi Slovenci postali druga najuspešnejša evropska ekipa, takoj za Madžarsko. A pot do takega rezultata je bila vse prej kot enostavna. Začne se

že pri rednem pouku, kjer, kot pojasnjuje Polona Petrica Ponikvar, profesorica fizike in kemije na OŠ Šmartno, učenci izstopajo z dodatnim delom, sodelovanjem pri raziskovalnih nalogah, ki terjajo tudi prosti čas in lastno raziskovanje. »Taki učenci se udeležijo priprav na tekmovanja, ki potekajo v okviru dodatnega pouka, ter kasneje dodatnih ur, kjer obravnavamo izbirne teme ali izvajamo eksperimentalno delo. Učence pripravimo na šolsko, regijsko in državno tekmovanje, kjer njihove uspehe spremljajo tudi organizatorji – to sta Zveza za tehnično kulturo Slovenije in Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije, ki kasneje prevzamejo tudi priprave na olimpijado.«

Tako priprave kot tudi samo tekmovanje vzamejo kar nekaj časa in energije, a kot pravijo naši mladi sogovorniki, prinesejo tudi številne lepe trenutke, nove prijatelje in nepozabne spomine. »Priprave potekajo v več delih oziroma krogih, kamor se uvršča vse manj posameznikov. Drugi krog je na primer potekal v Trentu, kjer smo imeli en teden pouka, hkrati pa se sli različne igre, skozi katere smo se spoznavali in zabavali. Bivanje tam je bil zamej zagotovo najboljši del priprav. Ob tem smo se med seboj bolj spoznali, posebej všeč pa mi je bila peka palačink,« razlaga Lea Hrvatina, ki je v veseljem izkoristila tudi priložnost, da nekoliko поблиže spozna državo gostiteljico letošnjega tekmovanja, Tajsko. Andraž Čadež si bo, kot pravi sam, tekmovanje najbolj zapomnil po tem, da je imel priložnost spoznati ljudi s podobnimi interesi z vsega sveta in njihovo razmišljanje.

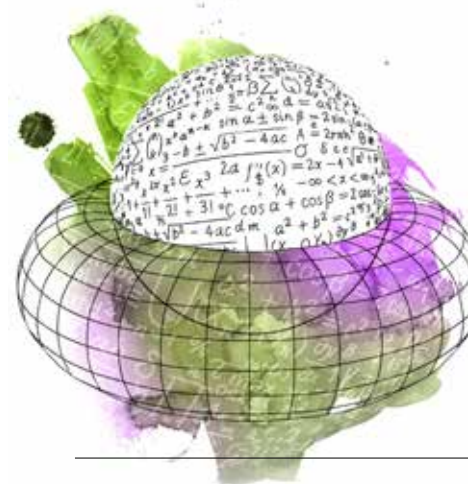
Za vsa nova osvojena znanja in možnosti udeležbe na takem tekmovanju pa gre zahvala predvsem ekipi mentorjev, katere del je tudi Barbara Rovšek s Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani. »Prav vse nas veseli delo s temi bistrimi mladinci in nihče med nami se ne boji njihovih vprašanj, čeprav včasih tudi ne znamo takoj odgovoriti; vsaj ne tako, da bi nas lahko razumeli. Nam je pa to vedno izziv in v tem tudi sami uživamo. Veseli nas, ko vidimo, kako so hitri v razmišljanju. Še posebej je vznemirljivo, ko z nekim vprašanjem izkažejo povsem nov in presenetljiv vpogled v snov,« razlaga in dodaja, da so pri svojem delu najbolj ponosni na dvojce: da tekmovalcem vedno uspe stikati močno vez, zaradi katere delujejo kot ekipa, in da so doslej, to pomeni v zadnjih treh letih,

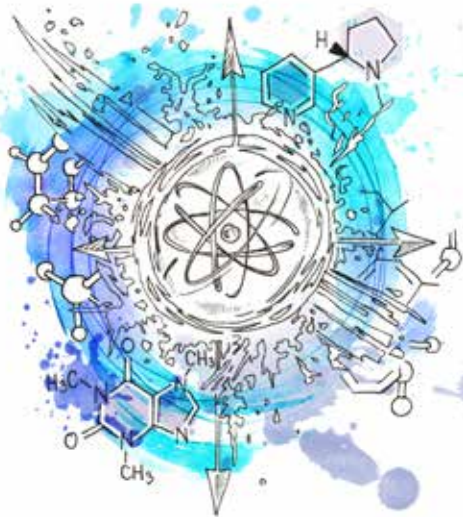
odkar se na olimpijado pripravljajo sistematično, prav vsi člani domov prinesli odličja. »To je najbrž znamenje, da nekaj počnemo prav,« pripoveduje.

Medtem ko se nam na prvi pogled ob omembi kemije, fizike in biologije vsaj malce dozdeva, katerim temam so se v sklopu priprav in tekmovanja posvečali udeleženci mednarodne mladinske naravoslovne olimpijade, pa je robotika za marsikoga verjetno popolna neznanka. A ne za Ano Ločnikar Jarc, dijakinjo Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana ter članico ekipe dijakov, ki je Slovenijo zastopala na zadnji mednarodni olimpijadi robotike. »Prvič sem se z robotiko srečala poleti 2022 na tekmovanju First Global Challenge, kjer sem bila ena od dveh programerk. Robotika se mi je vedno zdela zanimiva, a je pred tem nisem imela priložnosti izkusiti. Sicer pa me področje računalništva zanima že vse od osnovne šole, bolj specifično od šole na daljavo, ko sem imela več časa spoznati, kaj vse je mogoče narediti z računalniki,« razlaga naša sogovornica, ki je pripravam na tekmovanje namenila veliko časa, predvsem poletnih počitniških dni, saj se priprave na olimpijado začnejo junija in potekajo tudi po trikrat ali večkrat na teden.

Kot pojasnjuje eden od mentorjev ekipe David Zindović iz Zavoda 404, se ekipe dijakov iz 190 držav sveta vsako leto osredotočijo na aktualen okoljski problem in z željo po ozaveščanju pripravijo svojo rešitev v obliki robota. »Ta je kasneje uporabljen za reševanje te problematike na tekmah 3 na 3. S tem se najmlajši, torej temelj naše prihodnosti, naučijo sodelovanja, enotnosti in pridobijo željo po reševanju našega planeta

iz klimatskih zadreg. Našo ekipo in mnogo drugih je pot nazadnje popeljala v Singapur, kjer smo mnogim ekipam pomagali pri izboljšavi njihovih robotov ter se tudi sami naučili mnogo ekipnih in tehničnih veščin, ob vsem tem pa končali na 71. mestu.«

Po mnenju naše sogovornice je bil najtežji del tekmovanja zagotovo organiziranje ekipe, tako da so se lahko držali vseh rokov. »Poleg tega pa so bila zahtevna tudi hitra popravila, ki smo jih morali opraviti na robotu – ob stresu tekmovanja. Imeli smo tudi kar nekaj inženirskih izzivov, kar zadeva oblikovanje samega robota,« še dodaja.

Še eno prestižno tekmovanje, kjer Slovenija ni ostala neopažena, je EuroSkills, evropsko tekmovanje mladih strokovnjakov, starih od 18 do 25 let. Gre za največji dogodek na področju poklicnega izobraževanja, kjer se mladi vsaki dve leti pomerijo v več kot 40 različnih poklicnih dejavnostih. Ena med njimi, kjer Slovenija posega

po medaljah odličnosti, so tudi informacijsko-komunikacijske tehnologije. Svojevrstna posebnost tega srečanja je, da se ga posamezniki kot tekmovalci lahko udeležijo le enkrat, mnogi med njimi pa nato postanejo mentorji kasnejšim ekipam ali celo nacionalni sodniki. Minulo leto sta medaljo odličnosti prejela Žiga Kralj in Jurij Sitar, nekdanja dijaka Vegove Ljubljana, soorganizatorke tega tekmovanja na nacionalni ravni, od koder prihaja tudi njuna mentorica Andreja Vehovec. »Za člane ekip, ki se udeležijo tekmovanja, kot je EuroSkills, samo talent ni dovolj. Dijaki oziroma študentje morajo v tem uživati in vložiti tudi ogromno brezplačnih ur. Morajo razmišljati, rešiti problem in potem vaditi in vaditi, da osvojijo veščine do perfekcije,« razlaga. Nič čudnega ni, da tekmovalci pred tekmovanjem občutijo kar nekaj treme. »Največ treme je tik pred tekmovanjem, ko pravzaprav ne veš, kako bo potekal dan, kako bo videti tekmovališče ... Ko to spoznaš, ugotoviš, da ni tako hudo, in treme skorajda ni več. A ostajajo drugi izzivi, recimo nekateri deli nalog, ki ti delajo težave in jih rešuješ vse do zadnjega trenutka, tudi med kosilom,« svoje izkušnje strne Jurij.

Tudi pri tem tekmovanju kot pri že omenjenih olimpijadah ne gre zanemariti ekipnega duha. Ta se ne kaže le v odnosu dvojice, ki se preizkuša v nalogah, temveč tudi v sodelovanju s starejšimi kolegi, ki imajo s tekmovanji že nekaj izkušenj. Vid Smole, ki se je na tej prireditvi preizkusil leta 2021, lani pa nastopil kot mentor, pravi: »Ker sem tudi sam bil v njunih čevljih, sem jima lahko svetoval in pomagal pri pripravah, na kaj biti pozoren in kako poteka dinamika tekmovanja, ki je zelo drugačno od razmer v industriji.

Verjamem, da je tudi to pripomoglo k zelo dobremu uspehu tekmovalcev,« dodaja. Mi pa končujemo s prepričanjem, da bomo o naših sogovornikih kot tudi drugih nadobudnih naravoslovcih z ljubljanskih osnovnih in srednjih šol še veliko slišali. Le prisluhniti bomo morali.

MOL v spodbudo mladim

Marija Fabčič, vodja Oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje: »Na MOL za učence, ki jih šole prepoznajo kot nadarjene, oblikujemo različne programe, v katerih lahko dodatno sodelujejo in spoznavajo ter razvijajo svoje potencialne. Omogočamo jim sodelovanje v mladinskem raziskovalnem delu in na številnih brezplačnih delavnicah za otroke in učence. Najboljše dijake in študente pa podpiramo s štipendijami MOL za nadarjene.«

Med najbolj prepoznane redne dejavnosti sodijo:

- srečanje mladih raziskovalcev in njihovih mentorjev, imenovano »Zaupajmo v lastno ustvarjalnost«,
- sofinanciranje izvedbe različnih raziskovalnih projektov in taborov prek javnega razpisa,
- številni programi, ki dopolnjujejo vsebine programa osnovne šole in povečujejo pestrost vsebin,
- sofinanciranje sodelovanja na različnih mednarodnih tekmovanjih,
- financiranje programa ljubljanskega nadstandarda za osnovne šole,
- optimalno delovanje Svetovalnega centra za otroke, mladostnike in starše Ljubljana.

Ljubljanski zmaj

O zmaju, ki ga v Ljubljani srečamo na znamenitem mostu čez Ljubljanico, na pokrovih kanalov, spominkih, stopnicah grajskega stolpa, registrskih tablicah in grbu našega mesta, krožijo številne legende. Po eni od njih naj bi izhajal iz grškega mita o Jazonu in argonavtih, ki se naslanja na zgodovinska dejstva. Mesto Emona, ki je stalo na območju današnje Ljubljane, je bilo pomembna trgovska in vojaška postojanka. Z Baltika na severu je mimo njega vodila jantarna pot proti Jadranu, z vzhoda pa rečna pot po Donavi, Savi in Ljubljanici, po kateri naj bi pripluli argonavti. Ljubljansko barje je bilo takrat močvirje, v katerem so živele nevarne zveri. Z eno od njih naj bi se boril Jazon in jo premagal. Zgodba o ljubljanskem zmaju je tudi ena od pripovedi iz knjige Sto slovenskih ljudskih.

Nekega davnega dne je grški junak Jazon okrog sebe zbral četo junakov. Ob pomoči bogov so zgradili slavno nepotopljivo ladjo z imenom Argo in odpluli v Kolhido, deželo ob Črnem morju. Pri tamkajšnjem kralju so želeli dobiti zlato runo, krzno zlatega ovna.

Zlato runo je lahko dobil le junak, ki je izvršil tri težke naloge – ukrotiti je moral bika, ki je bruhal ogenj, boriti se je moral z vojaki, ki so zrasli iz zmajevih zob, in končno se je moral boriti še z zmajem, ki je varoval zlato runo. Vse te naloge je Jazonu uspelo izpolniti, ker mu je pri tem s svojo čarovniško močjo pomagala hči kolhidskega kralja, Medeja, ki se je zaljubila vanj.

Z Medejo in zlatim runom na krovu so nato argonavti bežali pred vojščaki

razjarjenega Medejinega očeta. Na begu so zašli v ustje reke Donave, namesto da bi se obrnili na jug proti Egejskemu morju. Poti nazaj za preganjance ni bilo, zato so nadaljevali plovbo po Donavi in naprej po Savi ter končno pripluli v reko, ki se danes imenuje Ljubljanica.

Ob skalah ob izviru Ljubljanice so se morali ustaviti. Poiskali so primeren kraj, tam postavili naselje in mu dali ime Emona. Tu so ostali toliko časa, da so ladjo razstavili in jo pripravili za prenos do Jadranskega morja.

V močvirju, ki se je raztezalo južno od Emone, je Jazon nekega dne naletel na strašno pošast. Ta močvirska beštija je bila krvoločen zmaj – zmaj, ki se kot kuščar plazil po kopnem, ki kot kača plava po vodi in s krili kot ptica obvladuje nebo. Junaški Jazon ga

Zakladnica najlepših slovenskih pripovedi

Zbirateljica ljudskega izročila in etnološkega gradiva Dušica Kunaver je skupaj s sodelavci založbe Morfem v knjigi Sto slovenskih ljudskih zbrala najlepše pripovedke, pravljice in basni naših prednikov. S čudovitimi podobami jih je opremilo 25 vrhunskih slovenskih ilustratorov, zato lahko rečemo, da gre za zbirko, ki je ponos vsake domače knjižnice. Temu pritrjuje tudi priznanje knjiga leta na lanskem Slovenskem knjižnem sejmu.

je premagal in mu odsekal glavo, zmaj pa je postal zaščitni znak Ljubljane in dviga peruti na vrhu grajskega stolpa na ljubljanskem mestnem grbu.

Starejšim lepšajo vsakdan

Za poklic oskrbovalca se odločajo tako moški kot ženske v vseh starostnih obdobjih. Oskrbovalec mora imeti posebne odlike – srčnost, skrbnost in predanost. Slabo voljo pusti pred vrati varovančevega doma, saj se zaveda, da bo morda edini človek, s katerim bo varovanec tisti dan imel osebni stik. Oskrbovalec tako ni samo poklic – je poslanstvo. Obiskali smo oskrbovalce Zavoda za oskrbo na domu Ljubljana. Ta vsem, ki se zaradi starosti, invalidnosti ali kronične bolezni ne zmorejo oskrbovati sami, omogoča lepše in prijaznejše življenje na njihovem domu.

AJDA BORAK

Delovanje Zavoda za oskrbo na domu Ljubljana (ZOD) podpira in omogoča MOL, ki z visoko subvencijo socialne oskrbe in nekaterimi brezplačnimi storitvami skrbi za starejše in druge ranljive skupine. Povprašali smo jih, kako poteka njihovo delo in kako je videti njihov dan. »Delo je lepo, včasih tudi naporno, včasih te napolni, včasih te izprazni. Vsekakor je dinamično, zanimivo, prav vsak dan postreže s kakšnim novim dogodkom, saj dnevno obiščemo tudi do osem uporabnikov. Res niti en dan ni dolgočasen in vsako jutro grem z veseljem na delo,« pravi 33-letni Rok Horvat, ki se je za ta poklic odločil pred petimi leti.

Na vprašanje, kdo je pravzaprav primeren za delo oskrbovalca, nam namestnica direktorice ZOD Laura Perko odgovarja: »Spoštljiv odnos in ustrezen pristop, prilagojen uporabniku, njegovim potrebam in navadam ter situaciji, sta poleg strokovne usposobljenosti za opravljanje dela pomembni lastnosti socialnih oskrbovalk in oskrbovalcev. Poleg tega pa še čustvena

zrelost, empatičnost, odgovornost in poštenost, praktična znanja, obvladanje tehnik in upravljanja pripomočkov, ki se uporabljajo pri delu.«

Glavni namen oskrbe na domu je zagotavljanje nege, oskrbe in podpore pri čim daljšem ohranjanju samostojnosti in kakovostnega življenja na domu, pomemben vidik pomoči, ki jo ponujajo oskrbovalci, pa je tudi družabništvo – mnogi starejši so namreč zelo socialno izolirani in osamljeni – ravno to pa je nemalokrat tudi razlog za prezgodnjo smrt. Uporabniki in oskrbovalci skozi leta razvijejo prave prijateljske odnose, veliko se pogovarjajo, se smejiijo ob dobrih dneh in se potolažijo, ko preživljajo težje dneve. Se tudi navežejo? »Seveda se,« pravi oskrbovalka Vida Kepec, ki se spomni, kako težko se je še zadnjič posloviti: »Kot bi se poslavljalo od svojih družinskih članov. Spomin na njih pa nas spremlja prav vsak dan. Velikokrat ohranimo tudi prijateljske stike s sorodniki preminulih uporabnikov.«

Obseg pomoči se seveda določi za vsakega uporabnika posebej. »Nekateri potrebujejo mojo pomoč tudi pri najmanjših opravilih, kot so preoblačenje, hoja, česanje, umivanje, hranjenje, nekateri pa kdaj potrebujejo samo družbo – res je odvisno od samega uporabnika in stopnje njegove samostojnosti, pa seveda tudi od počutja

na dan, ko ga obiščemo. Vsekakor pa vsako nalogo opravimo, kot najbolje znamo, kot bi jo opravili zase ali za katerega od članov svoje družine,« razlaga oskrbovalka Jadranka Lazar.

Oskrbovalci so dragoceni in nepogrešljivi tudi za družinske člane uporabnikov, ki živijo vsak svoje, v današnjih časih pre-zaposleno življenje, saj jih njihova pomoč močno razbremeni. Tako nam je povedala hči ene od uporabnic: »Ko pride oskrbovalka, si lahko mirno vzamem čas, da grem po svojih opravkih, saj vem, da bo takrat mama v dobri družbi in na varnem.«

ZOD k uporabnikom po potrebi napoti tudi medicinske sestre, fizioterapevte, ki jim s pripomočki in vajami pomagajo ohranjati in izboljševati fizično zdravje, in delovne terapevte, ki jim z miselnimi vajami in pogovori pomagajo ponovno pridobiti ali ohranjati samostojnost pri vsakodnevnih aktivnostih. Poskrbijo pa tudi za to, da se varovančevi sorodniki poučijo, kako lahko najbolje pomagajo varovancu. »Večkrat uporabnike naših storitev vprašamo, kje bi si želeli preživeti svojo starost. Če bi lahko izbirali, bi vsi, skoraj brez izjeme, živel na svojem domu,« pravi Laura Perko.

Zaradi vse večjega števila ostarelih bo poklic oskrbovalca vse bolj iskan. Po zaslugi oskrbe na domu namreč marsikomu ni treba v dom za starejše in tako lahko jesen življenja preživi v udobju svojega doma. Vsekakor je to poklic, ki ga tudi nebrzdan razvoj umetne inteligence ne bo nikdar ogrozil. »Naša želja je, da bi lahko vsem, ki potrebujejo oskrbo, zgotovili obiske socialnih oskrbovalcev. Ker je vse več starejših in drugih, ki potrebujejo našo pomoč, v našo srčno ekipo vabimo nove sodelavke in sodelavce. Razmišljate, da bi se nam pridružili? Veseli bomo vašega klika,« je na koncu povabila Perkova.

Skoraj 75-letna Vlasta Drnovšek je zaradi revmatizma že nekaj let nepokretna. Na njenem domu v Šentvidu jo oskrbovalci obiskujejo dvakrat na dan. Eden od njih je Rok Hrovat, ki ji pomaga pri negi, pripravi ji zajtrk, pomaga s perilom, pomije tla. »Se že tako dobro poznavam, da sva kar prijatelja!« z iskrico v očeh pove Vlasta. Druži ju skupna ljubezen do glasbe: »Ko je Rok prvič prišel k meni, mi je zaigral na ukulelo,« se spominja.

Aleš Spindler je zaradi zdravstvenih težav, ki so se kar kopičile, jeseni 2021 moral poiskati vsakodnevno pomoč oskrbovalcev. Ena njegovih oskrbovalk je Bojana Gliha, ki se je za to delo odločila pred 16 leti. Poskrbi za nego, pomaga mu, da s hojico hodi vsaj po stanovanju, z Aleševo ženo pa po opravljenem delu izmenjata še besedo ali dve, »kar pač tisti dan leži na duši«.

Zaradi nesrečnega padca je bil nekdanji profesor geografije Anton Kastelic nekaj časa nepokreten in z ženo sta bila prisiljena poiskati pomoč. »Ob petkih me posedejo na moj reprezentativni stolček, dobro me umijejo in obrijejo,« se pošali. Barbara Smerkolj poleg nege pomaga tudi pri manjših hišnih opravilih, prinese mu časopis, po opravljenem delu pa se v družbi Antonove žene tudi kaj pogovorijo. Včasih tudi zapojejo kakšno pesem.

Pred nekaj leti se je že zdelo, da se Pavla Svetek, ki bo letos dopolnila sto let, za vedno poslavlja. Takrat so svojci, ki živijo z njo, poiskali pomoč na domu, ki je bila sprva vsakodnevna. Vendar se je stanje začelo nepričakovano izboljševati in danes je zelo samostojna, izjemno bistra, pomoč pa potrebuje le enkrat na teden. Od vseh oskrbovalcev ima posebno mesto v njenem srcu Vida Kepec. »Je najbolj natančna in najbolj srčna,« pravi varovanka.

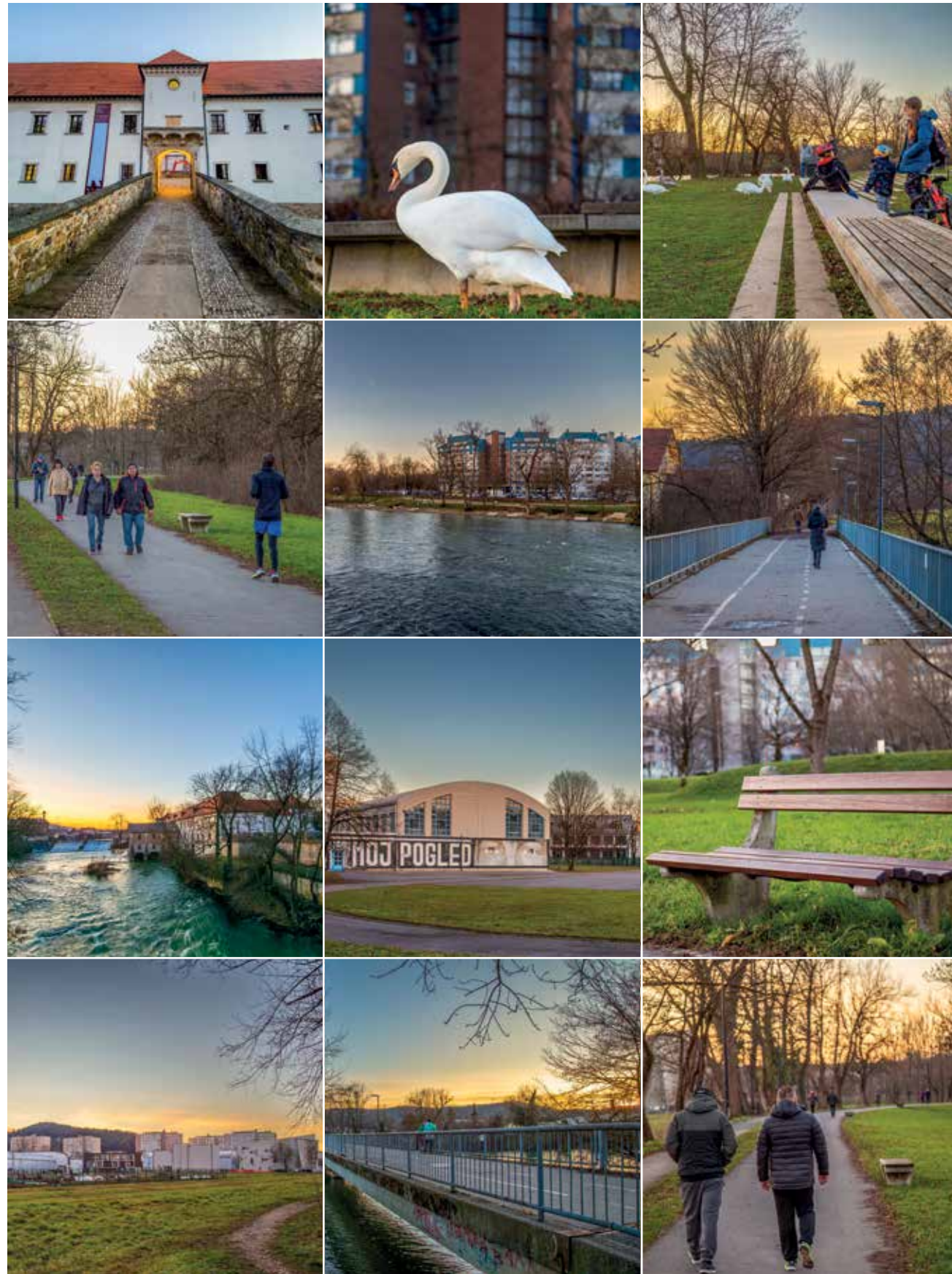

Pia Grošelj je slabovidna. V svojem stanovanju na Viču je sicer samostojna, le včasih potrebuje pomoč pri stvareh, ki jih ne zmore, vedno pa potrebuje spremstvo pri odhodu iz stanovanja – včasih za sprehod, za obisk pri zdravniku ter pomoč pri nakupih v trgovini. »V dolgih urah, ki jih včasih preživim med čakanjem v bolnišnicah, se z Jadranko Lazar pogovoriva o marsičem – tem nama res ne zmanjka.«

Oskrbovalka Zorica Stevanović je v hišo Milice Ručigaj prvič vstopila pred tremi leti, takrat je skrbela tako za gospo, ki je bila zaradi zloma stegenice gibalno ovirana, pa tudi za njenega sina, ki se je bojeval s hudo boleznijo. Sprva so pomoč potrebovali večkrat na teden, zdaj le še enkrat. »Vse oskrbovalke so zelo prijetne, ko pa pride Zorica, v hišo posije sonce,« pravi. Letos bo Milica praznovala stoti rojstni dan – in že se razvname pogovor o postavljanju mlaja in velikem praznovanju.

GRAD FUŽINE

Grad Fužine, ki so ga med letoma 1528 in 1557 zgradili člani ljubljanske meščanske družine Khisl, sodi med značilne predstavnike renesančne arhitekture na Slovenskem, od konca 16. stoletja pa je zamenjal več lastnikov. Leta 1984 je bil razglašen za kulturni spomenik in spomenik oblikovane narave. Sedež tedaj Arhitekturnega muzeja, danes Muzeja za arhitekturo in oblikovanje (MAO) na Rusjanovem trgu 7 je postal leta 1992. Vhod v grad vodi čez mostič, ki je bil prvotno dvizen, prek obrambnega jarka.

DRUŽINSKI PARK MUSTE

Ime Muste je najstarejše znano zapisano poimenovanje tega območja in izhaja iz franciscejskega katastra za Kranjsko. Gre za območje med Novimi Fužinami in Štepanjskim naseljem. Idejna zasnova za park je nastala že leta 2015, gradnja pa se je začela dve leti kasneje. Poleg otroškega igrišča, pasjega parka in sadovnjaka je v njem tudi dreved s 14 drevesi. Obenem ima urejeno še parkirišče za gibalno ovirane osebe. V okviru projekta je predviden tudi nov doživljajski most.

IZLET NA GOLOVEC

Bližnje Štepanjsko naselje je lahko tudi izhodišče za pot na Golovec, gozdno vzpetino jugovzhodno od središča mesta. Njegov najvišji vrh je Mazovnik, ki je visok 450 metrov. Vzpetina je nadaljevanje Rožnika in Grajskega griča ter je zaščitena kot območje gozdov s posebnim namenom. Na Golovec vas vabi tudi približno 2,5 kilometra dolga krožna tematska pot V gozd po zdravje.

Fužinski razgledi ob Ljubljanici

Lepo urejena pot od gradu Fužine proti središču mesta je lahko več kot le sprehod z lepimi razgledi na reko Ljubljanico in gore v ozadju stolpnic. Navdušuje s pestro ponudbo prostočasnih dejavnosti. Tam so otroška igrišča, fitness na prostem, klopce za počitek, vrtički in še marsikaj drugega.

INGA BATUR

Pred leti sem ob obisku New Yorka začudeno strmela v prijateljico, ki je živela v tem mestu in še nikoli ni bila v bližnji soseski Queens. To se mi je zdelo popolnoma neverjetno, dokler nisem pred dnevi samo sebe zasačila v enaki situaciji – prvič, odkar že več kot 20 let živim v Ljubljani, sem se sprehodila po poti na Fužine. Če sem čisto iskrena, sem bila pravzaprav v tem koncu doslej zgolj enkrat. Res sem že večkrat hitela po Zaloški, a brez oziranja naokrog. Ker bi rada bolje poznala vse koticke svojega mesta in ne le mestno središče ter meje svoje soseske, smo se z družino prvi dan novega leta namesto na Bled, v Portorož ali kak drug slovenski kraj odpravili odkrivat kaj novega; izbrali smo Nove Fužine. Tja se lahko odpravite tudi z mestnim avtobusom, na voljo imate linije 11, 20 ali 22. Mi smo se zapeljali z avtom, potem pa smo se po lepo urejeni asfaltirani poti počasi napotili proti centru mesta.

Niso me presenetile stolpnice in bloki, ki se vrstijo nedaleč stran od poti, saj naj bi bile Nove Fužine, ki sodijo v četrtno skupnost Moste, najgosteje poseljeno območje v celotni državi. Prve bloke so začeli graditi leta 1977, gradnja naselja je trajala deset let. Nisem pa pričakovala, da bomo v daljavi lahko občudovali gore, pokrite s snegom. Čudovito kuliso temu sprehodu daje tudi z gozdom pokrit Golovec na drugi strani reke. Pot se namreč vije ob Ljubljani. In s prečkanjem mostov si lahko tako enostavno in hitro popestrite že tako zanimiv sprehod.

Ob lepem in toplem vremenu si vzemite čas in naredite postanek na kateri izmed številnih klopce ali celo ležalnikov, ki so

postavljeni na urejeni plaži Muste. Ta je del večjega družinskega parka z istim imenom, torej Muste, ki je bil odprt leta 2018, kar je bila ena večjih zelenih pridobitev v Ljubljani. Na severni strani parka je denimo zasajen urbani javni sadovnjak s številnimi sadnimi drevesi. Lepo urejeni so tudi vrtički ob obrežju reke.

Park Muste privablja tudi kužke oziroma njihove lastnike, saj je tu še pasji park, kjer se lahko pasji ljubljenci dodobra razgibajo. V bližini je seveda še veliko otroško igrišče s številnimi igrali, ki so primerna za otroke različnih starosti in tudi za gibalno ovirane malčke. To pomeni, da boste otroke zlahka prepričali, da se z vami odpravijo na sprehod. A tudi za najstnike ne bi smelo biti težav, saj lahko na številnih igriščih ob poti mečejo na koš ali zabijajo gole. Mi pa smo si z zanimanjem ogledali igrišče za bejzbol in ragbi. Žal je bilo prazno, je bilo pa dobra iztočnica za pogovor o teh dveh nam manj znanih športih. In obenem priložnost, da zamotiva otroka, da nadaljujeta sprehod, ne da bi spraševala, kdaj gremo nazaj. Tudi balinčkal tokrat ni nihče, čeprav ob poti domuje Balinarsko športno društvo Fužine z urejenimi igrišči za balinanje, petanko in prstomet. Zato pa smo se lahko pridružili obiskovalcem, ki so se pridno razmigavali na napravah kar dveh fitness točk na prostem.

V tem delu Ljubljane je torej na voljo pestra izbira aktivnosti. Zato se ne čudim vrvežu na poti – od mamic z vozički, zaljubljenih parov, mladih družin do upokoencev – ta sprehajalna pot povezuje vse, ki radi preživljajo čas na prostem, in z raznoliko infrastrukturo jim pri tem nikoli ni dolgčas.

Se vidimo na ledu

KAJA BENKO

S

redi Pogačarjevega trga je prve dni novega leta začelo rasti drsališče in kot nalašč so se takrat temperature spustile toliko pod ničlo, da je v zraku končno zadišalo po pravi zimi, kar je le še povečalo pričakovanje malih in velikih ljubiteljev drsanja.

V javnem podjetju Ljubljanska parkirišča in tržnice so drsališče poimenovali Ledena pravljica, opremili so ga s prijetno osvetlavo in glasbeno spremljavo, poskrbeli so za okusno hrano in pijačo, pozabili niso niti na izposajo

drsalk in pripomočkov za učenje drsanja za najmlajše. Mimogrede, drsanje stane tri evre, skupaj z izposajo drsalk pa pet evrov.

Drsanje je ena najbolj priljubljenih zimskih aktivnosti, lahko bi rekli celo, da najbolj romantična, saj se je na hladnem ledu vnelo že kar nekaj src, ki zdaj srečno utripajo v dvojce. Za večino drsalcev je drsanje sicer v prvi vrsti druženje in šele nato rekreacija. Na ledu se zabavajo otroci, skupine razposajenih mladenk in mladeničev ter zaljubljeni pari

vseh generacij, pa tudi cele družine, saj je takšno preživljanje prostega časa idealno za spletnje medgeneracijskih vezi.

Že res, da je pri drsanju v ospredju predvsem druženje, ampak ščepec tekmovalnosti tudi ne škodi. Če skupaj s sodelavci ali prijatelji čutite tekmovalni naboj, bodo za vas idealni četrtkovi večeri, ko bo na drsališču potekala Poslovna liga curlinga, kjer bodo morale ekipe, sestavljene iz štirih članov, pokazati vse svoje znanje in spretnosti pri tem za nas še vedno precej neznanem športu. Če vas

tekmovanje ne mika, pa bi se vseeno radi preizkusili v curlingu in se naučili osnov te vse bolj priljubljene športne panoge, vabljeni na drsališče ob sredah zvečer.

In kdaj je najboljši čas za obisk Ledene pravljice na Pogačarjevem trgu? Na kratko, kadarkoli imate čas. Do 29. februarja lahko drsate vsak dan od 11. do 21. ure, razen ob sredah in četrtkih, ko je drsališče med 18. in 22. uro rezervirano za igranje curlinga. Ob torkih med 11. in 13. uro na drsališču potekajo tečajji drsanja za otroke iz vrtcev in šol in kdo ve,

morda se bo prav tu kdo izmed najmlajših zaljubljen v ta šport in sledil drsalnim mojstrom, ki jih predstavljamo na naslednjih straneh.

Drsališče na Pogačarjevem trgu pa ni edini prostor druženja na ledu. Med drugim lahko zavijete tudi v Halo Tivoli in Dvorano Zalog, kjer za ledeni ploskvi skrbijo v javnem zavodu Šport Ljubljana. Drsanju so tam namenjeni predvsem vikendi, v Hali Tivoli pa tudi četrtkovi večeri. Natančne termine preverite na spletni strani sport-ljubljana.si.

V pričakovanju novega olimpijca

MIHA ŠTAMCAR

Umetnostno drsanje je v Ljubljani tesno povezano z legendo slovenskega športa Stankom Bloudkom, ki ga je vzljubil v dijaških letih. Z njim se je bolj resno začel ukvarjati pred natanko sto leti, ko so takratna teniška igrišča, tam, kjer so zdaj parkirišča pod dvorano Tivoli, spremenili v drsališče.

Po enem letu so organizirali prvo promocijsko tekmo in ta je spodbudila razmah umetnostnega drsanja. Na njej je zmagal prav inženir Bloudek, pokale pa je podelil dvakratni svetovni prvak Gilbert Fuchs. Stanko je bil v letih 1926, 1927 in 1929 tudi trikratni državni prvak. Z Viktorjem Voduškom sta bila leta 1928 celo na drugih zimskih olimpijskih igrah v švicarskem St. Moritzu, vendar nista nastopila. Zakaj ne, ni povsem znano, kroži pa zgodba, da sta že na treningu spoznala premoč tekmecev in se nastopu odpovedala v korist ugleda države.

Da bi panogi umetnostno drsanje in kotalkanje spet pridobili privlačnost, je skupina nekdanjih umetnostnih drsalcev v Zalogu pred 45 leti ustanovila Drsalno-kotalkarski klub Stanko Bloudek, ki zdaj deluje v Hali Tivoli na Celovski cesti 25. Med ustanovitelji je bila tudi Marina Pirkmajer, danes vodja trenerjev v klubu. Vzgojila je številne odlične umetnostne drsalke in drsalce. Najbolj znani tekmovalci kluba so bili udeleženci olimpijskih iger Mojca Kopač, Teodora Poštič, Luka Klasinc in Gregor Urbas, ki je svojo pot začel na Jesenicah.

»Boljši kot so izidi, večje je zanimanje za neki šport in tako je tudi pri umetnostnem drsanju. Po tej uspešni generaciji je, kar zadeva vrhunske izide, nastala manjša luknja, vendar imamo zdaj spet zelo obetavne mladinke. Naj omenim le Zojo Kramar, Zalo Grum, Vito Kaš in Lučko Fortuna, ki so še premlade, da bi nastopale v članski konkurenci. Tu je še David Sedej, ki je pred kratkim nastopil na članskem evropskem prvenstvu v litovskem Kaunasu. Tudi zaradi njihove mladosti na nastop na olimpijskih igrah čez dve leti še ne moremo računati, bo pa priložnost za to štiri leta pozneje,« je o tekmovalnih načrtih kluba dejala trenerka, ki se je upravičeno pohvalila, da so predlanskim zmagali v tekmovanju za evropski kriterij, lani pa so bili med 105 klubi drugi.

»Umetnostno drsanje je zelo zahtevno. Podobno kot gimnastika pa je tudi dobra podlaga za druge športe. Pri njem so pomembni eksplozivnost, vzdržljivost, občutek za rotacijo in natančnost. Vse to je treba izvajati z nasmeškom na obrazu, slediti je treba glasbi, še kako pa se pozna tudi vsak odvečni kilogram, saj so zaradi njih skoki nižji. Potrebne je tudi veliko kondicijskega treninga, baleta, plesa ... Vse to so razlogi, zakaj je drsanje tako težko in zakaj je treba veliko trenirati.« Prvi trening je že zjutraj pred začetkom pouka, nato pa še en popoldanski.

V klubu imajo tudi drsalno šolo za najmlajše. Skupine so razdeljene po znanju, občasno prirejajo tečaje za starejše. »Najmlajšim tudi posojamo drsalke, ki jih po tečaju vrnejo,« je povedala Pirkmajerjeva in dodala, da imajo poleti v Zalogu tudi mednarodni kamp, ki je običajno zelo dobro obiskan.

Več informacij o aktivnostih DKK Stanko Bloudek in tečajih drsanja najdete na spletni strani drsanje.si.

Izmenjava kulture in prijateljstvo

Poleg njihovih rednih predstav, kot so Pohorski bataljon, Zaprta vrata in Navodila, so v Mestnem gledališču Ljubljanskem gostili še festival Ruta, ki je med 2. in 7. februarjem v našem mestu združil šest vrhunskih gledališč iz držav nekdanje Jugoslavije. Njihove predstave so bile prava poslastica za ljubitelje kulture.

SIMONA BELLE

S

cenografija za predstavu Bodočnost je postavljena, kostumi so zlikani in razvrščeni na obešalnike, gledališki list je natisnjen, režiser Žiga Divjak zadovoljen. Ekipo, ki je nekaj mesecev potovala med Ljubljano in Beogradom, je pripravljena na slovensko premiero, s katero je v MGLL začela ljubljanska etapa festivala Ruta. Gledalce je navdušila futuristični spektakel o kemikalijah, plastiki, živih bitjih in njihovih rodbinah, zavezah in odnosih, ki so združeni v zapleteni mreži medsebojnih vplivov.

V predstavi Bodočnost nastopa šest slovenskih in šest igralcev Beograjskega dramskega pozorišta. Prav z namenom takšnih sodelovanj je šest gledališč z območja nekdanje Jugoslavije ustanovilo Regionalno unijo teatrov, krajše imenovano

Mestno gledališče Ljubljansko se je na festivalu Ruta predstavilo s slovensko premiero futurističnega spektakla Bodočnost v režiji Žige Divjaka.

Ruta. Vanjo so poleg MGL in Beograjskega vključeni še Gradsko pozorišče Podgorica, Dramski teatar iz Skopja, Kamerni teatar 55 iz Sarajeva in Kazališče Ulysess, ki deluje na Brionih. Gledališče je v nekdanji skupni državi veljalo za eno najbolj cenjenih in priljubljenih oblik umetnosti, bilo pa je tudi prostor ugovora, upora in spodbujanja sprememb. Večja in manjša gledališča so lahko nastopala pred občinstvom iz različnih republik, ki je razumelo skupne jezike, z razpadom države pa se je

Igralci iz gledališč, ki sodelujejo na festivalu Ruta, se v maskirnici MGL pripravljajo na večerno predstavo pred ljubljanskim občinstvom.

polje njihovega delovanja zelo skrčilo. Ruta ga ponovno razširja, tudi z istoimenskim festivalom, ki regionalna gledališča znova povezuje z gledalci.

Festival Ruta se vsako leto začne decembra v Beogradskem dramskem pozorišču. Vsako od šestih povezanih gledališč tam nastopi s po eno predstavo. Karavana se februarja preseli v Ljubljano, aprila v črnogorsko Podgorico, junija v Sarajevo, avgusta na Brione, sklene pa se oktobra v Skopju. Z njo potujejo igralci, režiserji, scenografi, rekviziterji, maskerji, dramaturgi, tehnično osebje, pa tudi scenografije, rekviziti in kostumi. Vse, kar gledališka predstava potrebuje, da navduši gledalce. To pa je seveda velik organizacijski zalogaj. V MGL gostujočim ekipam organiziramo prevoz, priskrbimo prenočišča in poskrbimo, da nihče ni lačen.

Pri gostujočih predstavah se v MGL na Čopovo 14 najprej pripelje scena, ki jo raztovorimo in postavimo na oder. Tehnična ekipa nastavi luči, medtem v zaodrju pripravimo kostume in rekvizite. Nato pridejo igralci, ki jih čaka orientacijska vaja, na kateri se privadijo na neznan oder. Po vaji sledijo pogovori z novinarji, ob 17. uri pa se že mudi v masko, garderobo in

na zadnje priprave na večerno predstavo. Medtem se sedeži v dvorani že polnijo. Vstopnice so praviloma razprodane, saj imamo v Ljubljani veliko ljubiteljev odrskih umetnosti, ki se veselijo gostovanj tako uglednih tujih gledališč. Predstava se začne. Posvečenost. Številni gledalci z nostalgijo spremljajo igralce, ki govorijo v jezikih nekdanje Jugoslavije, drugim pomagajo nadnapisi v slovenščini. Na koncu pa dolg in hvaležen aplavz. Po predstavi je v foajehu MGL organiziran še pogovor z ustvarjalci, ki ga mojstrsko moderira naša dramaturginja Petra Pogorevc. Navadno se ga udeleži od 40 do 50 gledalcev, kar je presenetljivo visoko število.

Ko se dvorane, hodniki in avle izpraznijo, si vsi oddahnemo. Zdaj pride čas za druženje, klepet in izmenjavo izkušenj. Jeziki se prepletejo v govorico prijateljstva, smeh preglaši meje. V hotel se medtem vkrca že naslednja gostujoča ekipa iz drugega gledališča. Nekateri igralci prihitijo v MGL, da tudi oni srečajo svoje kolege, jih objamejo in poklepetajo, saj se bodo ti že naslednji dan dopoldan odpravili domov.

Ko je festivala Ruta v Ljubljani konec in odide še zadnja ekipa, se v MGL že začnemo pripravljati na naše gostovanje

v Podgorici. Preden se odločimo, s katero predstavo bomo tam nastopili, moramo preveriti, kaj bo takrat na sporedu na naših matičnih odrih, kateri igralci bodo na voljo in kakšno tehniko imamo na razpolago. Tja bi se radi odpravili z Ibsenovo Noro v režiji Nele Vitošević. V njej nastopa tudi gostujoči igralec Igor Drevenšek. Bo prost ali bo ravno takrat snemal v Berlinu? Kakšne so letalske povezave med Ljubljano in Podgorico? Pa med Berlinom in Podgorico? Imamo pripravljene nadnapise? Ali scenografija ustreza tlorisu naših gostiteljev? Imamo dovolj tehnične opreme za vse naše predstave? Ne, v tem primeru moramo najeti dodatne reflektorje. Vse to nas še čaka.

Seveda pa nas zanima tudi, ali bo dovolj časa za kakšen izlet. Konec koncev so kosilo ob budvanski obali, obisk kanjona Matka v Makedoniji, meze v tradicionalni restavraciji v Skopju, ples v Beogradu, potepanje s kolesom po Brionih in čevapčiči na sarajevski Baščaršiji tisto, kar povezuje vso ekipo. To, pa še ljubezen do gledališča in širjenja obzorij. Vse omenjeno nas osmišlja, napolnjuje in pogloblja vezi, ki poleg kulturnih presega tudi državne meje.

LEPI SPOMINI NA OLIMPIJADO V SARAJEVU

Meščanke in meščani najlepših let se gotovo še spominjate simpatičnega Vučka, medalje Jureta Franka in ponosa, ki smo ga občutili ob gostovanju zimskih olimpijskih iger v naši nekdanji državi. Ob 40. obletnici tega pomembnega športnega dogodka so v Muzeju novejših in sodobnih zgodovine Slovenije na Celovski cesti 23 pripravili razstavo Srebrne igre 1984, kjer so predstavljene zgodbe in spomini slovenskih športnikov, športnih delavcev, funkcionarjev in drugih Slovencev, ki so sodelovali pri organizaciji in izvedbi iger. Vučka, medaljo, drese, smuči in druge predmete, ki vas bodo spomnili na tiste čase, si lahko ogledate do 5. maja.

Večna Vesna

Najbolj priljubljena slovenska romantična komedija Vesna je pred kratkim praznovala 70-letnico. Film, ki s svojo humorno zgodbo še vedno navdušuje nove generacije Slovencev, je delo legendarnega režiserja Františka Čapa, scenarij zanj pa je napisal pisatelj Matej Bor. V Narodni in univerzitetni knjižnici na Turjaški 1 si do 20. aprila lahko na razstavi z naslovom Vesna – še vedno mlada poleg Borove zapuščine iz Rokopisne zbirke NUK ogledate še s filmom povezano gradivo iz Slovenske kinoteke in Knjižnice Ivana Potrča Ptuj.

Ženske na odru Orto bara

Bobne, bas, kitare in mikrofoni bodo 11. marca na festivalu Dan rock žena poprijele ženske roke in odžgale rock 'n' roll, od katerega vam bo zavrela kri v žilah. Že nekaj let ga organizirata sestri Saša in Sonja Zagorc iz skupine Hellcats, ki želita čim več žensk spodbuditi k igranju in jim ponuditi priložnost za nastop pred zahtevno ljubljansko publiko. Letos ga boste lahko žurali z Replicunts iz Beograda, Italijankami Wicked Asylum in seveda z gostiteljicami večera, Hellcats iz Ljubljane. Vstopnice so že v prodaji na spletni strani orto-bar.com.

PRAZNUJTE OSMI MAREC S KNJIGAMI IN ILUSTRACIJAMI

Hvala za rože, ampak tudi knjige in ilustracije so lepo darilo za dan žena. Še posebej, če z njihovim nakupom podprete delo domačih ustvarjalk. Med 1. in 8. marcem si jih boste lahko ogledali in izbrali na Vodnikovi domačiji Center na Stritarjevi ulici 7, 3. marca pa v času boljšega sejma tudi na priložnostni stojnici Pisarne Ljubljane, Unescovega mesta literature pri vodnjaku na Novem trgu. Tam bo ob 11. uri istega dne izhodiščna točka vodenega sprehoda po ženski literarni Ljubljani. Skupini se lahko pridružite brezplačno, obvezno pa se prej prijavite na spletnem naslovu pisarna@mestoliterature.si.

Napeta dogodivščina na ljubljanskih ulicah

Na bregu Ljubljance nepričakovano trčita dve dekleti – osnovnošolka Klara in močvirka Fluvija. Po začetnih pomislekih se spoprijateljita in odpravita iskat vrača, ki je izginil z Ljubljanskega barja. Na poti v središče mesta pa ju čaka presenečenje. Kipi na Zmajskem mostu so oživeli in eden od njih manjka. Avtorica Ana Bajc Česnik se v knjigi Ugrabitev ljubljanskega zmaja, ki bo gotovo navdušila mlade bralce, poigrava z mislijo, da se koliščarji morda nikoli niso odselili z roba mesta, ampak zaviti v meglice še naprej prebivajo med nami. Napeta domišljajska zgodba je lahko super počitniško branje, naročite pa jo na spletni strani abcknjige.si.

Fabula bo v mesto pripeljala pomembne sodobne literate

K našemu slovesu mesta knjig in bralcev veliko pripomore tudi mednarodno odmeven Festival literature sveta – Fabula, ki bo letos potekal od 1. do 22. marca v Cankarjevem domu in na drugih lokacijah po Ljubljani. Pod sloganom Kar nas oblikuje bo njegova osrednja tema identiteta ter njen vpliv na naše izkušnje in interakcije v sodobnem svetu. V literarnem delu festivala se bo predstavilo pet sodobnih evropskih pisateljic in pisateljev, katerih dela bodo v zbirki Fabula 2024 izšla v slovenskem prevodu. V teoretskem fokusu bo gost mednarodno priznan bolgarski pisatelj Georgi Gospodinov, Mlada Fabula pa bo seveda namenjena mladim bralcem. Zelo obširen program za vse okuse najdete na spletni strani festival-fabula.org, večina dogodkov pa je brezplačnih.

V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH SE DOGAJA. PRIDRUŽITE SE!

BEŽIGRAD

Brezplačna vadba

Vabimo vas na brezplačno telovadbo, sestavljeno iz funkcionalne vadbe in pilatesa. Rekreativna je namenjena različnim starostnim skupinam in poteka v več težavnostnih stopnjah. Potrebujete udobna oblačila (in rezervno majico), bidon/stekleničko vode, podlogo za vadbo in dobro voljo. Za dodatne informacije in prijave pišite na e-naslov mol.bezigrad@ljubljana.si ali pokličite na 01 236 25 37.

Ob sredah od 19. do 20. ure

Belokranjska ulica 6, mala dvorana

CENTER

Vadba teraflow

Teraflow je mešanica starodavnih in sodobnih tehnik gibanja, terapevtskih vaj in vaj za odpravljanje tegob, nastalih pri sedečem in stresnem načinu življenja. Zajema vse telo, hrbtenico, sklepe, mišice, gibljivost, motoriko, izboljšuje psihofizično počutje in vam vrača stik s telesom.

Vsak ponedeljek od 19. ure do 20.30

Štefanova 11, dvorana

ČRNUČE

Brezplačni program telovadba

Strokovno vodena vadba na prostem je namenjena vsem, ki jim ne ustrezajo vadbeni centri in športne dvorane. Program vključuje strokovno zasnovane stopnjevane krepilne telovadne vaje, ki jih vadiatelj za vadečega izbere glede na njegovo telesno pripravljenost.

Vsak torek ob 18. uri

Otok športa Črnuče (večnamensko igrišče OŠ Maksa Pečarja)

DRAVLJE

Plesne vaje

Plesna skupina DU Dravljje je družba aktivnih in razigranih članov, ki radi plesajo in nastopajo ter se pri tem

zabavajo. Vabljeni, da se jim pridružite.

Za več informacij pišite na e-naslov

mimica.herakovic@gmail.com.

Vsak ponedeljek od 9. do 12. ure

Dom krajanov Dravljje, Draveljska 44

GOLOVEC

Medkulturni mozaik

V Mladinskem centru Mladi zmaji Golovec se zelo radi spoznavamo s kulturami z vsega sveta. Prostovoljca Adnan in Katharina nas vsak torek popeljeta v eno izmed držav. Skozi družabne igre in kulinarčna doživetja potujemo po svetu, se učimo nemškega in italijanskega jezika in spoznamo tudi kakšno arabsko besedo.

Vsak torek od 16. do 18. ure

ČMC Golovec Mladi zmaji,

Pesarska cesta 14

MOSTE

Šola zdravlja: skupini Kodeljevo in Nove Fužine

Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem s 1000 gibi, namenjeno vsem generacijam.

Vsak dan ob 7.30

Skupina Kodeljevo: na zelenem trikotniku med tekaško

progo in Dvorano Slovan

Skupina Nove Fužine:

športne površine Rusjanov

trg v bližini Koloparka

POSAVJE

Klekljanje - idrijske čipke

Klekljanje s HD Nikoli sam in izkušeno klekljarico, doma iz Idrije. Če se želite naučiti umetnosti klekljanja ali izpopolniti svoje znanje, se nam pridružite. S seboj prinesite dobro voljo in pribor, ki ga potrebujete za ustvarjanje čipk. Dejavnost je namenjena vsem generacijam.

Vsak četrtek od 17. do 19. ure

Sedež ČS Posavje,

Bratovševa ploščad 30

SOSTRO

Mobilni mladinski center Ljuba

in Drago v Sostrem

Mladi zmaji vabijo mlade na druženje in prostočasne aktivnosti. Več informacij dobite na e-naslovu evelin.radulovic@mladizmaji.si ali številki 051/625 278.

Vsako sredo od 17. do 20. ure

Pred Osnovno šolo Sostro,

Cesta II. grupe odredov 47

ŠIŠKA

Merjenje krvnega tlaka, holesterola, sladkorja in kisika v krvi

Krajevna organizacija Rdečega križa Ljubo Šerčer (KORK) vabi k izvajanju meritev krvnega tlaka, holesterola, sladkorja in kisika v krvi.

Vsako prvo sredo v mesecu (po

telovadbi) od 10. do 11. ure

Sedež ČS Šiška, Kebetova 1

TRNOVO

Pridružite se pevskemu zboru

Mešani pevski zbor Društva upokojencev Trnovo Ljubljana vabi mlajše upokojenke in upokojenca, da se jim pridružijo na nastopih in druženjih. Prepevajo predvsem ljudske pesmi.

Vsako sredo od 10. do 12. ure

Sedež ČS Trnovo, Devinska

1b, dvorana

Novice, različne informacije, pa tudi mesečni napovednik vseh dogodkov v četrtnih skupnostih na območju MOL so na spletni strani ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtno-skupnosti-v-ljubljani.

Vsi navedeni dogodki so brezplačni.

Sledite denarju

Za denar pravijo, da je sveta vladar. Da bi ga lažje razumeli in bi vam bolje služil, obiščite Muzej Banke Slovenije. Tam lahko za nekaj trenutkov celo postanete milijonar, ki sedi na kupu denarja.

JEDRT JEŽ FURLAN

Sedela sem na dveh milijonih evrov in v rokah držala zlato palico, sem navdušeno razlagala po telefonu. Glas z druge strani je bil skeptičen: »Ne verjamem. Si fotografirala?« Zgodilo se je v Muzeju Banke Slovenije, kjer pa fotografiranje ni dovoljeno. No, s polaroidom vas fotografirajo, ko sedite na impozantnem sedežu iz razrezanih bankovcev v skupni vrednosti dva milijona evrov.

Zgodovino domačega bančništva v Muzeju Banke Slovenije razlagajo skozi različne predmete, kot so prvi bankomat, prvi POS-terminal, bančne knjižice, čeki, star računalnik s prvo spletno banko, šparovčka pikapolonica in ježek, starejša od marsikaterega bralca Ljubljane. Razstavljeni so tudi boni, tolarji in evri, pa kalkulator, s katerim smo nove cene v evrih primerjali s starimi tolarškimi vrednostmi. Se še spomnite našega prvega poosamosvojitvenega denarja? No, natančneje bonov, ki so jih kot del strogo zaupnih osamosvojitvenih načrtov natisnili že leta 1990 na tisto, kar je bilo takrat na razpolago v Republiki Sloveniji – papir, ki je ostal od vstopnic za olimpijske igre v Sarajevu. Vrednostni boni in tolarški bankovci se dajo še danes zamenjati na blagajni Banke Slovenije. Z njimi seveda ne moremo več kupovati, imajo pa kljub temu še vedno svojo vrednost.

Naš prvi pravi denar tolar je ime dobil 8. oktobra 1991 40 minut čez polnoč. V parlamentu so takrat upoštevali numizmatično priporočilo, da mora vsebovati črko r, ki imenu denarja daje stabilnost. Tolarški bankovci, ki jih je oblikoval Miljenko Licul, portrete zanje pa je narisal Rudi Španzel, še vedno veljajo za ene najlepših.

V stalni zbirki, ki jo v Muzeju Banke Slovenije ves čas dopolnjujejo, so še priložnostni kovanci, filmski denar in ponaredko vseh naših valut. Ogledate si lahko tudi posebne evrske kovance vseh držav evrskega območja. Veste, iz česa so narejeni evrski bankovci? Če ste mislili, da iz papirja, se zelo motite. Tako kot nekatera od vaših oblačil so narejeni iz bombaža.

Veliko sodelujejo s šolami in drugimi vzgojno-izobraževalnimi ustanovami; pod pokroviteljstvom predsednice republike Nataše Pirc Musar in guvernerja Boštjana Vasleta letos organizirajo tudi debatno tekmovanje za učence in dijake. Zmaga tisti, ki bolje opredeli argumente, ki jih zagovarja v okviru izbrane teme. V muzeju organizirajo tudi delavnice za vse starostne skupine. Predvsem otroke in mladino izobražujejo o delu Banke Slovenije, pa tudi o varnem zadolževanju in varčevanju. Odgovoriti znajo tudi na vprašanje, zakaj se je spremenila cena sladoleada.

Ko pride na obisk društvo numizmatikov, pripravijo predavanje in vodenje po muzeju prilagodijo temi, ki jih zanima. Starejše

obiskovalce najbolj zanimajo digitalni evro, zlate rezerve, bančne operacije in gospodarske napovedi. Med obiskovalci vseh starosti pa je zelo priljubljena nova izobraževalna igra Atlantova skrivnost, v kateri skupine udeležencev s sodelovanjem poiščejo posebno kodo za star trezor, ki varuje skrivnost.

Če vas zanimajo zgodbe o denarju in bančništvu v Sloveniji, si muzej oglejte v vodenem spremstvu. Zdaj pa se vrnimo na začetek. V muzeju imajo tehtnico, ki ne kaže kilogramov, ampak koliko zlatih palic tehtate. So na boljšem tisti, ki tehtajo manj, ali tisti, ki tehtajo več?

V Muzeju Banke Slovenije na Cankarjevi ulici 1 se nenapovedani obiskovalci lahko oglasite vsak tretji četrtek v mesecu med 13. in 18. uro, napovedane posameznike in skupine pa sprejmejo tudi zunaj ustaljenega delovnega časa. Za termin ogleda se lahko dogovorite na e-naslovu muzej@bsi.si.

JURIJ SOUČEK

(1929-2024)

Za človeka, na katerega ima vsak od nas lep spomin, lahko rečemo, da je izpolnil svoje življenjsko poslanstvo. Dramski igravec, režiser in častni meščan Ljubljane Jurij Souček, ki se je od nas poslovil 17. januarja, je z več kot 150 vlogami, ki jih je odigral kot član ansambla SNG Drama, sodelovanjem s številnimi neodvisnimi gledališkimi skupinami, od katerih jih je nekaj oblikoval tudi sam, več kot 600 nastopi v radijskih igrah, vsaj še enkrat toliko glasovnimi upodobitvami risanih junakov in mnogimi drugimi pobudami in sodelovanji utiral pot sodobnemu gledališču na naših tleh. S spominom njegove hčere Hane Souček Martinc se od njega poslavljamo tudi meščani mesta, v katerem je rad živel in delal.

Ko pogledam vrtnice, se spomnim nanj. Govoril je: »Tista tvoja, Hana, je neverjetna.« »Ja, ampak kako ti uspeva?« sem vprašala. »Vedno odreži tisto, kar je odcvetelo, tako bo še boljje rastla.« Ne vem, ali ta nasvet drži, vem pa, da sem vedno, tudi ko se ni počutil dobro, odšla s šopkom rož. Tistih domačih, z vrta. Cvetje je bilo v naši družini tradicija. Rože pred predstavo,

kot drobna pozornost, za srečo in žalost. Tako smo ga tudi pospremili, z vencii in barvnimi lističi rož, ki so odražali njegov veselje značaj in neizmerno ljubezen do življenja.

Zanimivo je bilo videti, kako je našel svoj mir na vrtu, na morju in v kuhinji. Spomnim se barke, njegovega podvodnega ribolova. Naučil me je, da ni dobro, da se hrane preobije. »Naj se ti ne

zameri,« je rekel. »Jaz sem se preobjedel jastogov na Iloviku.« A nikakor se nismo preobjedli njegovih specialitet. Bil je izjemen, doma in na odru. Z barko Taf-Taf smo veliko potovali. Večinoma od Cresa do otoka Olib. S postanki smo spoštovali bencinski motor s patino in morje. Vzel si je čas. Tisto, česar mu je med sezono v gledališču in med projekti, v katere je bil do zadnjega vpet, manjkalo. »Bodi pozorna, ko želiš izrjavati leščurja,« mi je rekel, ko je bilo to še dovoljeno. »Pazi, da se ne zlomi!«

Morje in njegovi mali valovi, ki nanzanjajo burjo, mi bodo vedno ostali v spominu. Tudi ko je bil zadovoljen že s tem, da smo odšli le nekaj metrov stran od obale in ne več na potovanje do Kornatov, je bil neustavljiv. Pa če je moja hči Lejla na trnek ulovila majhno ribo, mož Gašper nabral školjke ali sem jaz po nesreči ulovila kakšno hobotnico, po katerih je znana moja mama Milena, smo cenili vse, kar je prišlo iz morja. Cenil je čas, družino, svobodo, rustikalnost tistega prvinskega in tako brez truda je svoj svečani frak zamenjal za laneno srajco in klobuk. Tako kot je menjal kostume in masko, njegovo srce pa je vedno ostalo na mestu. Morda kdaj narobe razumljeno, a iskreno.

O njegovem legendarnem opusu, s katerim je zaznamoval generacije, nagradah, ki jih je prejel za svoje delo, o tem, da je bil pionir gledališča, pa partizanski majski hrošč, ki je osvojil grad Brdo, otrok čeških staršev, ki je zase dejal, da je po narodnosti Ljubljančan, o tem, da je bil globoko ljubljene, in o skoraj stoletni zgodovini, ki se začne z dečkom okroglega obraza in potjo, na katero se je podal, bomo še brali. To vem. Tako kot vem tudi, da je ob tej izgubi z nami žalovala vsa Slovenija. Tolaži me, da je še vedno prisoten. Zame je bil tudi kot moj oče vulkan neizmerno energije. Luciden, ljubeč in srčen.

Pisatelj, prijatelj Tone Partljič se je od očeta poslovil z besedami: »Pregovor pravi, da človek umre dvakrat. Prvič, ko mu odpove srce, in drugič, ko se zadnjič spregovori njegovo ime.« Vem, da ime Jurija Součka, mojega očeta in legendarnega igralca, še dolgo ne bo pozabljeno.

STANKO KRISTL

(1922-2024)

Ko vstopite skozi glavna vrata naše največje bolnišnice, kjer se vsak dan odvijajo najrazličnejše človeške zgodbe, vas prostor oblije s pomirjujočo toplino in vas intuitivno usmerja po svojih številnih hodnikih. Osrednjo stavbo ljubljanskega UKC je zasnoval prof. dr. Slavko Kristl, eden največjih slovenskih arhitektov, ki se je v svojem bogatem opusu številnih strokovnih objav, raziskav, predavanj, natečajev in realizacij vedno zavzemal za drzno, inovativno, hkrati pa tudi humano arhitekturo. Častni meščan Ljubljane se je od nas poslovil 18. januarja. Spominja se ga Maja Vardjan, vršilka dolžnosti direktorice v Muzeju za arhitekturo in oblikovanje.

Nikoli ne bom pozabila edinstvene atmosfere srečanj z arhitektom Stankom Kristlom. Spoznala sem ga med pripravami na razstavo »Stanko Kristl, arhitekt. Humanost in prostor«, ki sem jo kurirala skupaj s Tadejem Glazarjem in Tino Gregorič v okviru programov MAO leta 2017. S Kristlom smo se dobivali na Borsetovi ulici, v dnevnem prostoru njegovega doma, v katerega smo vstopili skozi ozelenjen atrij. Prostor je bil prežet s toplino, velikodušnostjo in lepoto, ki so jih izžarevali njegovi gradniki in naš iskrivi gostitelj. V tem ambientu smo se pogovarjali o arhitekturi, človeku in prostoru, ki ga je Stanko Kristl imenoval prvinski. To je bila tema, ki nas je vedno znova navdihovala in h kateri smo pogosto usmerjali pogovor.

Prvinski prostor oziroma prvinsko dožemanje prostora je rdeča nit Kristlovega raziskovanja in ustvarjanja, s katerim je

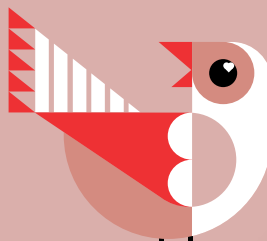
segal daleč prek meja arhitekturne discipline, na področja biologije, psihologije, sociologije in nevroznanosti. Primarno prostorsko zaznavo je povezoval z dožemanjem še nerojenega otroka v maternici, s prvim neposrednim stikom z materinim telesom ter zgodnjo otrokovo željo po raziskovanju okolja, ki v kasnejšem človekovem razvoju, kot tudi v načrtovanju arhitekture, večinoma ostane prezrta. Zato je Kristl v ospredje postavljal pomen zaobljenih, mehkih oblik ter raziskoval organske strukture prazgodovinskih naselbin, ki jih je v razvoju človeštva izpodrinila racionalnejša logika ortogonalne geometrije. Leta 1981 je Kristl tej temi posvetil obsežno študijo Prvinsko dožemanje prostora, njegov redki spoj raziskovanja prostora, njegov redki spoj raziskovalca in arhitekta v praksi pa je omogočil, da je raziskovanje postalo aktivni dejavnik ustvarjanja arhitekture. Prvinsko izkušnjo

prostora je poskušal obuditi v vseh svojih projektih, od vrta Mladi rod v Ljubljani do diagnostično-terapevtsko-servisnega objekta Univerzitetnega kliničnega centra in stanovanjskih stavb, kjer je tudi pri projektih socialnih stanovanj, posebej pozoren na otroke, ustvarjal stimulatívna bivalna okolja.

Stanko Kristl je bil neskončno pozitiven v prepričanju, da ima arhitektura moč vzgajati, zdraviti in plemeniti človeka, ki ga je postavil v središče kot temeljni razlog ustvarjanja arhitekture. Kritičen do funkcionalistične naravnosti modernizma se je osredočil na humani vidik arhitekture, pri čemer ni sledil le zadovoljevanju človekovih fizioloških potreb, ampak je ustvarjal tudi neizmerno, mentalno izkušnjo prvinskega prostora – prostora dobrega počutja. Zato je njegovo delo tako izjemno in pionirsko.

8. FEB -

LUV FEST

Mesec dni
zabave,
kulture,
prireditev
in kulinarike.

Ljubezenska
vandranja po
Ljubljani.

12. MAR

VEČ O PROGRAMU

#lufifest

Foto: Marko Delbello Ocepek, na fotografiji: Anže Mohorič (Gledališče Ane Monro).

Mestna občina
Ljubljana

